

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

เสาวณีย์ นรมาตย์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการเมืองการปกครอง

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เมษายน 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ เสาวนีย์ นรมาศย์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริคงคล)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริคงคล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสว่าง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด หนูอ้อม)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)

วันที่ 30 เดือน เมษายน พ.ศ. 2556

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริกงคณ อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ามาให้คำปรึกษา พร้อมทั้งให้คำชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องและประเด็นต่างในการจัดทำด้วยความเมตตา และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสว่าง และ ดร.ไชยา กุฎาคาร ที่กรุณารับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพงานนิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งขอขอบพระคุณท่านคณาจารย์และเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้ให้ความเมตตาและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการจัดทำงานนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็งและประชาชนในพื้นที่ตำบลโนนหมากเค็งทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในงานนิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายที่สุด ขอขอบพระคุณ บิดา มารดาและญาติพี่น้องรวมทั้งเพื่อน ๆ ที่ทำงานและกำลังใจจากเพื่อนร่วมรุ่นทุกท่านที่มีส่วนให้ความช่วยเหลือให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เสาวณีย์ นรมาศย์

54901305: สาขาวิชา: การเมืองการปกครอง; ร.ม. (การเมืองการปกครอง)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ แผนพัฒนาท้องถิ่น/ สระแก้ว/ องค์การบริหารส่วนตำบล

เสาวณีย์ นรมาตย์: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว (PUBLIC
PARTICIPATION IN LOCAL DEVELOPMENT PLANNING OF TAMBON
NONMARKKENG ADMINNISTRATIVE ORGANNIZATION, WATTANANAKHON
DISTRICT, SAKAEW PROVINCE) คณะกรรมการการควบคุมงานนิพนธ์: วิเชียร ต้นศิริคงคล,
ร.ค., 74 หน้า. ปี พ.ศ. 2556.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัด
สระแก้ว จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรสและรายได้ต่อเดือน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ
ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัด
สระแก้ว โดยการสุ่มอย่างง่าย ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ จำนวน 354 คน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม
สำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ค่าร้อยละของความถี่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและหาความสัมพันธ์โดยใช้ ค่าสถิติไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน
ตำบล โนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่นในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ใน
ระดับปานกลางจำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของ
ปัญหา ด้านการวางแผนดำเนินการและด้านด้านการลงทุนและการปฏิบัติงาน ในขณะที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อยจำนวน 1 ด้าน ได้แก่ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2. ผลการทดสอบสมมติฐาน
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล
โนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว 2.1 จำแนกตามเพศ พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
2.2 จำแนกตามอายุ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การ
บริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็งอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว 2.3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าระดับการศึกษาที่
แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน
ตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว 2.4 จำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการมี
ส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร
จังหวัดสระแก้ว 2.5 จำแนกตามรายได้พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
คำถามการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	7
แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	10
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	23
ข้อมูลทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
กรอบแนวคิด	36
3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	38
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	41
การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	41
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	44
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดีพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว.....	46
ตอนที่ 3 ทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดีพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว.....	51
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดีพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว.....	57
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	61
สรุปผลการศึกษา.....	61
อภิปรายผล.....	62
ข้อเสนอแนะ.....	63
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก.....	68
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	74

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ข้อมูลการปกครององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว..... 31
2	จำนวนประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง รายหมู่บ้าน 39
3	จำนวนและร้อยละข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง..... 45
4	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน ตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและเป็นรายด้าน 46
5	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน ตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุ ของปัญหา เป็นรายข้อ 47
6	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการวางแผนดำเนินการ เป็นรายข้อ..... 48
7	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน ตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการลงทุนและการปฏิบัติงาน เป็นรายข้อ..... 49
8	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน ตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามและประเมินผล เป็นรายข้อ..... 50
9	การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว..... 51
10	การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างอายุ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว..... 52

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11 การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี.....	53
12 การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี.....	54
13 การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี.....	55
14 การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี.....	56
15 ข้อเสนอแนะของประชาชนในการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี.....	58

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	37

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมต่อวิถีการดำรงชีพของประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่มีแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการบ้านเมืองโดยตรงมากขึ้น โดยมาตรา 87 กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐทุกระดับ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, 2550, หน้า 59-61) มีการปฏิรูประบบราชการเพื่อให้รองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจในการบริหารและการจัดบริการสาธารณะสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นกรอบทิศทาง และแนวทางการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะการพิจารณาถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย มีกระบวนการที่ยืดหยุ่น และสามารถปรับวิธีการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งได้มอบหมายภารกิจการพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนภายในเขตรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงทำให้งบประมาณและทรัพยากรในการบริหารงานและพัฒนาประเทศลงสู่ระดับท้องถิ่นมากขึ้น ทั้งนี้การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเกิดประโยชน์และส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพหากได้มีการประสานเชื่อมโยงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปในภาพรวมของจังหวัด (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542, 2542, หน้า 52)

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่ในการ

จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี และแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาดังกล่าว ที่จัดทำขึ้นเป็นเสมือนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการ ต้องมีความสอดคล้องกับระเบียบว่าด้วยการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นจังหวัด ซึ่งจะมีคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นทุกระดับภายในจังหวัด คณะกรรมการฯดังกล่าว มีบทบาทสำคัญในการประสานให้แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละระดับภายในจังหวัดมีความประสานเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด /และจังหวัด ตลอดจนการบูรณาการแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีการบูรณาการร่วมกันในการที่จะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (กระทรวงมหาดไทย, 2548 ,หน้า 7)

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้ราชการบริหารส่วนกลางต้องถ่ายโอนภารกิจในการจัดบริการสาธารณะไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ รวมทั้งกำหนดการจัดสรรภาษีอากร เงินอุดหนุน และรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 ได้กำหนดให้รัฐสร้างความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนและประชาสังคมมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสร้างระบบการติดตามตรวจสอบกำกับดูแลและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2545 ,หน้า 199) ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อร่วมตรวจสอบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยหน่วยงานภาครัฐและประชาชน อันจะทำให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เป็นกระบวนการแรกเริ่มของการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล จะมีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการปกครองการบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอิสระในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนินการตามแผน ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นทุกระดับจะต้องให้ความสำคัญใน

การจัดทำแผนพัฒนา และจะต้องมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ ซึ่งเป็นแผนระดับชาติได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนกระทรวง แผนกรม และจะต้องมีการประสานและบูรณาการ การจัดทำแผนพัฒนาระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองในเขตจังหวัด และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัด กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด (ชนสวรรค์ เจริญเมือง, 2535, หน้า 54) จะเห็นว่า การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นแผนพัฒนามุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต และเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ปัญหาข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้ จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วย

จากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากแข้ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ที่ผ่านมา พบว่า การวางแผนพัฒนามีผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำแผนพัฒนาตนเองเท่านั้น โดยผู้นำกลุ่มองค์กร หน่วยงานส่วนราชการ หมู่บ้านต่าง ๆ และประชาชนไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่สอดคล้องกับ ความต้องการของประชาชน นอกจากนั้นยังขาดการประสานแผนงานร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับท้องถิ่นอื่นและส่วนราชการต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลและพบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากแข้ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้วและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน ตลอดจนการศึกษา ปัญหา แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากแข้ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นควรทำอย่างไรจึงจะเหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและตรงตามความต้องการของประชาชนทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนานั้นอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

คำถามในการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้วเป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรสและรายได้ต่อเดือน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้วจำนวน 3,053 คน จาก 9 หมู่บ้าน สำนักทะเบียนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2555)
2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง อายุ 18 ปีขึ้นไป ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้วจำนวน 354 คน จาก 9 หมู่บ้านได้มาโดยการกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)
3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่
 - 3.1.1 เพศ
 - 3.1.2 อายุ

3.1.3 ระดับการศึกษา

3.1.4 อาชีพ

3.1.5 สถานภาพสมรส

3.1.6 รายได้ต่อเดือน

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว 4 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

3.2.2 ด้านการวางแผนดำเนินการ

3.2.3 ด้านการลงทุนและการปฏิบัติงาน

3.2.4 ด้านการติดตามและประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

ประชาชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปบริบูรณ์ที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลโนนหมากเค็งอำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การบูรณาการงานระหว่างส่วนราชการภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม เพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา หมายถึง การที่กรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีส่วนร่วมค้นหาปัญหาในด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่นที่ตนอาศัย และค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น ในการพัฒนาท้องถิ่นท้องถิ่นว่ามีอุปสรรคจากจุดใด และนำปัญหานั้น ไปวิเคราะห์หาทางแก้ไขให้ตรงจุดเพื่อเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาท้องถิ่นของตนได้

ด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม หมายถึง การที่กรรมการหมู่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีส่วนร่วมวางแผนดำเนินกิจกรรมร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้กิจกรรมสำเร็จลุล่วงด้วยดี เริ่มต้นวางแผนและร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาคส่วนราชการและภาคส่วนเอกชนในการปฏิบัติงานเพื่อสู่การพัฒนาในพื้นที่

ด้านการลงทุนและการปฏิบัติงาน หมายถึง การที่กรรมการหมู่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีส่วนร่วมในการปรับปรุง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ผู้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ข้อมูลทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2518, หน้า 9) การปกครองท้องถิ่น ในความหมายกว้าง ๆ หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองที่เกิดขึ้น หลังจากหลักการกระจายอำนาจ ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย

วิญญู อังคนารักษ์ (2549, หน้า 4) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐมอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเอง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ให้งานดำเนินไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตรงกับความประสงค์ของประชาชน โดยมีงบประมาณของตนเอง และมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร

อุทัย หิรัญโต (2523, หน้า 2) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจทางการปกครองของรัฐและโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

ระบบการบริหารให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สนับสนุนทรัพยากรส่วนบุคคลให้องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ประสานความร่วมมือของกรรมการหมู่บ้านร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้วในการพัฒนาท้องถิ่น และร่วมปฏิบัติตามกรอบของแผนพัฒนาให้บรรลุตามเป้าหมาย การปฏิบัติงานตามแผนการดำเนินงานที่ได้กำหนดแผนงานตามระยะเวลาที่กำหนดเพื่อนำสู่แนวทางการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ต่อไป

ด้านการติดตามและประเมินผล หมายถึง การที่กรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีโอกาสเข้าร่วมในการควบคุม และตรวจสอบการใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลและมีส่วนร่วมในการประเมิน แผนงานโครงการ ด้านความคุ้มค่าของงบประมาณ การประเมินผลงาน โครงการตามแผนงานที่กำหนดไว้ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ตามวัตถุประสงค์และเป็นไปตามกำหนดเวลาที่กำหนดไว้

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามที่กฎหมายกำหนด

แผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อทราบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
3. นำผลการศึกษาที่ได้ไปนำวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

Holloway (1951 อ้างถึงใน อุทัย หิรัญโต, 2539, หน้า 57) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองตนเองของชุมชนแห่งหนึ่งแห่งใดที่มีองค์การเกิดขึ้นทำหน้าที่ในการกำหนดในเขตพื้นที่มีอำนาจในการบริหารด้านการคลัง มีอำนาจในการวินิจฉัย ตัดสินใจและมีสภาท้องถิ่นเป็นองค์การสำคัญขององค์การนี้

จากความหมายของนักวิชาการต่าง ๆ สามารถสรุปความหมายของการปกครองท้องถิ่น ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองตนเองของชุมชนใดชุมชนหนึ่ง เพื่อสนองความต้องการของส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่น โดยรัฐบาลกลางเข้าควบคุมบางส่วนของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความมั่นคงของประเทศชาติ ดังที่ อนันต์ อนันตกุล (2521, หน้า 10) ได้สรุปลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ไว้ดังนี้

1. เป็นนิติบุคคล จัดตั้งขึ้น โดยวิธีทางกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติมีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน อำนาจในการกำหนดนโยบายออกกฎหมาย ข้อบังคับควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น

2. มีการเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน เลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

3. มีอิสระในการปกครองตนเอง สามารถที่จะใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่จำเป็นต้องขออนุมัติจากรัฐบาลและไม่อยู่ภายใต้สายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ

4. มีงบประมาณของตนเอง มีอำนาจจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนดอำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะเห็นการทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

5. ยังอยู่ในการควบคุมของรัฐบาลกลาง เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นมาแล้วก็ยังอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐบาลกลาง เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐบาลและประชาชนโดยส่วนรวมการมีอิสระในการดำเนินงานขององค์การปกครองท้องถิ่นมิได้หมายความว่าอิสระเต็มที่เพียงคงหมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินงานเท่านั้น เพราะมีฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตย รัฐจึงสงวนอำนาจในการดูแลและควบคุมอยู่

แนวคิดของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นนั้น ถ้าเกิดขึ้นบนพื้นฐานทางทฤษฎีของการกระจายอำนาจและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและกิจกรรมการปกครองตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากหลักการ

ปกครองท้องถิ่น ซึ่งเน้นการมีอิสระในการปกครองตนเองมีการเลือกตั้ง มีองค์การ หรือสถาบันที่จำเป็นในการปกครองตนเอง และที่สำคัญ คือ ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง ซึ่งนักวิชาการได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ดังนี้

ลิขิต ชีรเวคิน (2525, หน้า 3) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาระยะของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักการของการกระจายอำนาจ การปกครองท้องถิ่นมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแบ่งเบาระยะรัฐบาลกลาง เนื่องจากความจำเป็นบางประการ ดังนี้

1. ภารกิจของรัฐบาลมีอยู่กว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นของแต่ละปีตามความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ

2. รัฐบาลกลางมีอาจจะดำเนินการในการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง เพราะในแต่ละท้องถิ่นมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกันการแก้ปัญหาหรือจัดการบริหาร โครงการในท้องถิ่น โดยรูปแบบที่เหมือนกันย่อมไม่บังเกิดผลสูงสุดท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและเข้าใจได้ดีกว่า ซึ่งไม่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ได้มากที่สุด

3. กิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะของท้องถิ่นนั้น ไม่เกี่ยวกับท้องถิ่นอื่น และไม่เกี่ยวกับส่วนได้เสียต่อประเทศโดยส่วนรวมจึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าวเอง

ประหยัด หงส์ทองคำ และอนัน เกตุวงศ์ (2524, หน้า 5-7) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่าง ไม่ว่าจะระหว่างภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหาที่แตกต่างกันออกไป การให้บริการหรือแก้ปัญหาให้ถูกจุดและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนก็ต้องเป็นผู้รู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารงานก็จะ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพไม่ต้องเสียเวลาเสนอขอเรื่องอนุมัติไปยังส่วนเหนือขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารได้เสร็จในท้องถิ่นเองไม่ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็นจากทัศนะที่นักวิชาการได้กล่าวถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการเมือง ด้านการปกครองและการบริหาร กล่าวคือ ในด้านการเมืองการปกครองนั้นเป็นการปูพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเรียนรู้การปกครองตนเองส่วนด้านการบริหารนั้น เป็นการแบ่งเบาระยะของรัฐบาลกลางและคนในท้องถิ่นได้หาทางตอบสนองแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ด้วยกลไกกลทางการบริหารต่าง ๆ ทั้งในแง่ของการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การจัดการ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้มืองค์กรรับผิดชอบในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ท้องถิ่นตลอดจนรายได้ของท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้น และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2546, หน้า 27-45) ได้กล่าวถึงการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี และแผนปฏิบัติการและการติดตามประเมินผล ไว้ดังนี้

1. ความหมายของการวางแผน

การวางแผนเป็นการพิจารณาและกำหนดแนวทางปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ปรารถนาเปรียบเสมือนเป็นสะพานเชื่อม โยงระหว่างปัจจุบันและอนาคต (Where We Are To Where We Want To Go) เป็นการคาดการณ์สิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น ฉะนั้นการวางแผนจึงเป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่พิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติงาน มีรากฐานการตัดสินใจตามวัตถุประสงค์ ความรู้และการคาดคะเน อย่างใช้ดุลยพินิจ

การวางแผนจึงมีความเกี่ยวข้องกับการคาดการณ์ต่าง ๆ ในอนาคตและตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยผ่านกระบวนการคิดก่อนทำ ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า การวางแผนคือความพยายามที่เป็นระบบ (Systematic Attempt) เพื่อตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับอนาคตเพื่อให้องค์การบรรลุผลที่ปรารถนา

2. ความสำคัญของการวางแผน

2.1 เป็นการลดความไม่แน่นอนและปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นการจัด โอกาสทางการจัดการให้ผู้วางแผนมีสายตากว้างไกลมอง เหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคตที่อาจเกิดขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ปัญหาความต้องการของประชาชนในสังคมนั้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์การ ดังนั้นองค์การจึงจำเป็นต้องเตรียมตัวและเผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากความผันผวนของสิ่งแวดล้อมอันได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เป็นต้น

2.2 ทำให้เกิดการยอมรับแนวความคิดใหม่ ๆ เข้ามาในองค์การ ทั้งนี้เนื่องจากปรัชญาของการวางแผนยึดถือและยอมรับเรื่องการเปลี่ยนแปลง ไม่มีสิ่งใดอยู่อย่างนิรันดรจึงทำให้มีการยอมรับแนวความคิดเชิงระบบ (System Approach) เข้ามาใช้ในองค์การยุคปัจจุบัน

2.3 ทำให้การดำเนินการขององค์การบรรลุถึงเป้าหมายที่ปรารถนาทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นงานที่ต้องกระทำเป็นจุดเริ่มแรกของทุกฝ่ายในองค์การ ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันการดำเนินการเป็นไปด้วยความมั่นคงและมีความเจริญเติบโต

2.4 เป็นการลดความสูญเปล่าของหน่วยงานที่ซ้ำซ้อนเพราะการวางแผนทำให้มองเห็นภาพรวมขององค์การที่ชัดเจนและยังเป็นการอำนวยความสะดวกในการจัดระเบียบขององค์การให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงานมากยิ่งขึ้น เป็นการจำแนกงานแต่ละแผนกไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน

2.5 ทำให้เกิดความแจ่มชัดในการดำเนินงาน เนื่องจากการวางแผนเป็นการกระทำโดยอาศัยทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยต่าง ๆ (Arational Approach) มาเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในอนาคตอย่างเหมาะสมกับสภาพองค์กรที่ดำเนินอยู่กล่าวโดยสรุปว่า ไม่มีองค์การใดที่ประสบความสำเร็จได้ โดยปราศจากการวางแผน ดังนั้นการวางแผนจึงเป็นการกิจอันดับแรกที่มีความสำคัญของการบริหารจัดการที่ดี

3. ประโยชน์ของการวางแผน

การวางแผนที่ดีย่อมส่งผลให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้

3.1 บรรลุจุดมุ่งหมาย (Attention of Objectives) การวางแผนทุกครั้งจะมีจุดมุ่งหมายปลายทาง เพื่อให้องค์การบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดให้ การกำหนดจุดมุ่งหมายจึงเป็นงานขั้นแรกของการวางแผน ถ้าจุดมุ่งหมายที่กำหนดมีความแจ่มชัดก็จะช่วยให้การบริหารแผนมีทิศทางมุ่งตรงไปยังจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างสะดวกและเกิดผลดี

3.2 ประหยัด (Economical Operation) การวางแผนเกี่ยวข้องกับการใช้สติปัญญาเพื่อคิดวิธีการให้องค์การบรรลุถึงประสิทธิภาพ เป็นการให้งานในฝ่ายต่าง ๆ มีการประสานงานกันดี กิจกรรมที่ดำเนินมีความต่อเนื่องกัน ก่อให้เกิดความเป็นระเบียบในงานต่าง ๆ ที่ทำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่าง ๆ อย่างคุ้มค่านับว่าเป็นการลดต้นทุนที่ดี ก่อให้เกิดการประหยัดแก่องค์การ

3.3 ลดความไม่แน่นอน (Reduction of Uncertainty) การวางแผนช่วยลดความไม่แน่นอนในอนาคตลงเพราะการวางแผนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต การวางแผนที่มีประสิทธิภาพเป็นผลมาจากการวิเคราะห์พื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นแล้วทำการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตและได้หาแนวทางพิจารณาป้องกันเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นไว้แล้ว

3.4 เป็นเกณฑ์ในการควบคุม (Basis of Control) การวางแผนช่วยให้ผู้บริหารได้กำหนดหน้าที่การควบคุมขึ้น ทั้งนี้เพราะการวางแผนและการควบคุมเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออกเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการคู่กันอาศัยซึ่งกันและกัน กล่าวคือถ้าไม่มีการวางแผนก็ไม่สามารถมีการควบคุมกล่าวได้ว่าแผนกำหนดจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการปฏิบัติงานในหน้าที่การควบคุม

3.5 ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ (Encourages Innovation and Creativity) การวางแผนเป็นพื้นฐานด้านการตัดสินใจ และเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดแนวความคิดใหม่ ๆ (นวัตกรรม) และความคิดสร้างสรรค์ทั้งนี้เนื่องจากขณะที่ฝ่ายจัดการมีการวางแผนกันนั้นจะเป็นการระดมปัญญาของคณะผู้ทำงานด้านการวางแผนทำให้เกิดความคิดใหม่ ๆ และความคิดสร้างสรรค์นำมาใช้ประโยชน์แก่องค์กร และยังเป็นการสร้างทัศนคติการมองอนาคตระหว่างคณะผู้บริหาร

3.6 พัฒนาแรงจูงใจ (Improves Motivation) ระบบการวางแผนที่ดีจะเป็นการบังคับให้เห็นถึงความร่วมแรงร่วมใจในการทำงานของผู้บริหาร และยังเป็นการพัฒนาแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มคนงานด้วยเพราะเขารู้อย่างชัดเจนว่าองค์กรคาดหวังอะไรจากเขาบ้าง นอกจากนี้การวางแผนยังเป็นเครื่องมือฝึกและพัฒนาแรงจูงใจที่ดีสำหรับผู้บริหารในอนาคต

3.7 พัฒนาการแข่งขัน (Improves Competitive Strength) การวางแผนที่มีประสิทธิภาพ ทำให้องค์กรมีการแข่งขันกันมากกว่าองค์กรที่ไม่มีการวางแผนหรือมีการวางแผนที่ขาดประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะการวางแผนจะเกี่ยวข้องกับการขยายขอบข่ายการทำงาน เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน ปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3.8 ทำให้เกิดการประสานงานที่ดี (Better Coordination) การวางแผนได้สร้างความมั่นใจในเรื่องเอกภาพที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดวางไว้มุ่งไปที่จุดมุ่งหมายเดียวกัน มีการจัดประสานงานในฝ่ายต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในงานแต่ละฝ่ายขององค์กร

4. ข้อจำกัดในการวางแผน

อย่างไรก็ตามการวางแผนบางครั้งอาจประสบความล้มเหลว หรือขาดประสิทธิภาพขึ้นได้ ดังนั้นข้อความต่อไปนี้จะช่วยให้ท่านนำไปพิจารณาประกอบในการวางแผน เพื่อให้การวางแผนไม่ประสบความล้มเหลว

4.1 การขาดข้อมูลที่เชื่อถือได้ ในการวางแผนจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาพิจารณากำหนดจุดมุ่งหมายและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินงาน แต่ถ้าขณะที่มีการวางแผนนั้น กลุ่มทำงานได้ข้อมูลมาจากแหล่งที่เชื่อถือไม่ได้ จะทำให้การวางแผนงานนั้นเกิดการผิดพลาดฉะนั้นข้อมูลนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดแผนงานเป็นอย่างยิ่ง

4.2 การวางแผนเป็นกระบวนการมองไปข้างหน้า ถ้าผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะทำงานในเชิงรับมากกว่าเชิงรุก เขาจะไม่สามารถทำการวางแผนที่ดีได้เลย ฉะนั้นผู้วางแผนจะต้องเป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่มและเป็นคนที่มีความกระตือรือร้นจะ ได้สามารถมองหามาตรการประเมินและติดตาม แผนที่วางไว้ได้อย่างเหมาะสมและเข้าใจการดำเนินงานตามแผนอย่างถูกต้อง

4.3 การวางแผนเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายการวางแผน อาจจะทำให้การปฏิบัติการบางกรณีล่าช้าไปได้ แต่ก็ก็เป็นความจริงว่าถ้าเราไม่ใช้เวลาในการวางแผน อย่างพอเพียงแล้ว แผนที่กำหนดขึ้นอาจจะเป็นแผนที่ใช้ไม่ได้ จึงกล่าวได้ว่า การวางแผนเกี่ยวข้องกับการใช้เวลาและค่าใช้จ่ายในการรวบรวมการวิเคราะห์ สารสนเทศและการประเมินทางเลือกต่าง ๆ ดังนั้นถ้าการจัดการไม่จัดงบประมาณค่าใช้จ่ายอย่างเพียงพอในการวางแผน ไม่ยอมใช้เวลาให้พอเพียงคิดแต่เพียงว่าเสียเวลาสิ้นเปลืองแล้วผลของแผนที่จะออกมาดีนั้นย่อมเป็นไปได้

4.4 การดำเนินการภายในองค์กรที่เข้มงวดเกินไปในเรื่องต่าง ๆ จะเป็นอุปสรรคในการนำความคิดริเริ่มและแนวความคิดใหม่ ๆ เข้ามาสู่องค์กร ฉะนั้นผู้วางแผนจำเป็นต้องมีการยืดหยุ่นการดำเนินการในบางกรณีบ้าง ซึ่งจะนำผลดีมาสู่องค์กร

4.5 การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นข้อจำกัดในการวางแผน บางครั้งเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรธุรกิจต่าง ๆ ทั่วโลกเป็นผลกระทบอย่างต่อเนื่องมาจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ฉะนั้นผู้วางแผนไม่สามารถยอมรับเรื่องราวต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ อาจจะไปสู่การต่อต้านจากกลุ่มคนงานและทัศนคติเช่นนี้จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการวางแผนที่เกิดขึ้นขาดประสิทธิภาพ

4.6 ประสิทธิภาพในการวางแผนอาจมีข้อจำกัดมาจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้เพราะปัจจัยภายนอกบางอย่างยากแก่การทำนายและคาดการณ์ เช่นการเกิดสงคราม การควบคุมของรัฐบาล หรือภัยธรรมชาติต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้วางแผนไม่สามารถควบคุมได้ก็อาจทำให้การดำเนินงานตามแผนประสบปัญหายุ่งยากได้

5. ปัญหาของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

จากการศึกษาตรวจสอบติดตามการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา พบว่ามีปัญหาซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบการบริหารงานท้องถิ่น มีดังนี้

5.1 ขาดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา กล่าวคือ ไม่สามารถบอกได้ว่าเป้าหมายของการพัฒนาหรือสภาพที่พึงปรารถนาของท้องถิ่นในอนาคต คืออะไร แต่ส่วนใหญ่ทำได้เพียงเอาโครงการมารวมกัน เพื่อเป็นแนวทางในการใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละปี

5.2 บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากพนักงานท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นผู้เพิ่งผ่านการทำงานครั้งแรก

5.3 การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังเน้นการพัฒนาเฉพาะโครงสร้างพื้นฐาน ละเลยการพัฒนาด้านอื่น ๆ

5.4 แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากการจัดทำแผนพัฒนายังเป็นการระดมความคิดเห็นในวงแคบ เฉพาะฝ่ายบริหารกับฝ่ายสภาฯ

5.5 การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากระบบยังไม่เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบกับประชาชนเองยังขาดความเข้าใจในการเข้าร่วมทำกิจกรรม

5.6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ บริหารกิจการไม่เป็นไปตามแผนพัฒนา นอกจากจะไม่ให้ความสำคัญของแผนแล้ว ยังถือเป็นการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมาย ตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องปรับวิธีทำงานใหม่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแกนหลักในการพัฒนา โดย

5.6.1 ให้ประชาชนเป็นผู้ร่วมคิดกำหนดความต้องการ

5.6.2 ให้ประชาชนร่วมดำเนินการ/และร่วมรับผิดชอบ

5.6.3 ให้ประชาชนเป็นผู้รับผลประโยชน์

6. หลักการพื้นฐานในการวางแผน

การวางแผนประกอบด้วยหลักการพื้นฐาน 4 ประการด้วยกันคือ

6.1 การวางแผนจะต้องสนับสนุนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร (Contribution to Purpose and Objectives) ในการวางแผน ผู้วางแผนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญว่าเป้าหมายของแผนทุกแผนที่กำหนดขึ้นนั้นจะต้องเกื้อหนุนและอำนวยความสะดวกให้เป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรสัมฤทธิ์ผล หลักการนี้เกิดขึ้นจากธรรมชาติขององค์การธุรกิจต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้วัตถุประสงค์ของกลุ่มบุคคลที่ร่วมกันในองค์กรบรรลุตามเป้าหมายหรือประสบความสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกอย่างจริงจัง

6.2 การวางแผนเป็นงานอันดับแรกของการกระบวนการจัดการ (Primacy of Planning) ซึ่งกระบวนการจัดการประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การสั่งการ (Leading) และการควบคุม (Controlling) การวางแผนเป็นงานเริ่มต้นก่อนขั้นตอนอื่น ทั้งนี้เพราะการวางแผนจะเป็นตัวสนับสนุนในทางด้านอื่น ๆ ดำเนินไปด้วยความสอดคล้อง

6.3 การวางแผนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกคน (Pervasiveness of Planning) การวางแผนเป็นงานของผู้บริหารทุกระดับที่จะต้องทำแล้วแต่ขอบเขตของอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารในระดับที่ต่างกันต่างก็มีความรับผิดชอบควบคุมในหน้าที่ตนกระทำอยู่ให้ประสบความสำเร็จ ฉะนั้นการวางแผนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

6.4 ประสิทธิภาพของแผนงาน (Efficiency of Plans) ในการวางแผนนั้นผู้วางแผนจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของการวางแผน ซึ่งสามารถพิจารณาจากการ บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยการลงทุนอย่างประหยัดและคุ้มค่า เช่น การใช้เวลา เงิน เครื่องมือ แรงงาน และการบริหารที่ดีสร้างความพึงพอใจให้แก่สมาชิกในองค์กรหลักการพื้นฐาน 4 ประการนี้นับว่ามีส่วนสำคัญในการปูพื้นฐานของความคิดในด้านการวางแผนให้องค์การประสบเจริญก้าวหน้า

7. ลำดับขั้นในกระบวนการวางแผน

การดำเนินงานใด ๆ ก็ตามควรจะมีลำดับขั้น และขั้นตอนทั้งนี้เพื่อให้งานนั้นมีประสิทธิภาพ การวางแผนก็เช่นกันจำเป็นต้องทำต่อเนื่องเป็นกระบวนการลำดับขั้นในการวางแผน ประกอบด้วย ขั้นตอนดังต่อไปนี้

7.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Setting Objectives) เป็นงานอันดับแรกทีนักวางแผนจะดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อให้รู้ทิศทางที่จะก้าวเดินต่อไปข้างหน้า เพราะการวางแผนเป็นเรื่องของอนาคต ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และเป็นพื้นฐานที่จะเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ในองค์กร สิ่งสำคัญที่จะต้องตระหนักในการวางแผนคือแผนที่วางจะต้องมีความชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกในองค์กรเกิดความเข้าใจในทิศทางเดียวกันอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน และมีการประสานงานกัน

7.2 พัฒนาข้อตกลงที่เป็นตัวกำหนดขอบเขตในการวางแผน (Developing the Planning Permisses) ผู้วางแผนจะต้องกำหนดข้อตกลงต่าง ๆ ที่จะเป็นขอบเขตในการวางแผนเพื่อสามารถคาดการณ์เหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคตได้ถูกต้องใกล้เคียง การกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นจะนำมาเป็นพื้นฐานในการวางแผน ขอบเขตและข้อตกลงต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจากข้อมูลและปัจจัยภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ความรู้สึกของประชาชน นอกจากปัจจัยภายนอกแล้ว การวางแผนจะต้องตระหนักถึงข้อมูลและปัจจัย ภายในองค์กรด้วย จึงจะทำให้ข้อตกลงที่กำหนดขึ้นมาจากข้อมูลรอบด้านอันเป็นผลทำให้ข้อมูลที่นำมาใช้เป็นกรอบในการ วางแผนมีความเชื่อถือได้มากขึ้น

7.3 พิจารณาข้อจำกัดต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการวางแผน (Reviewing all Possible Limitations on Planning) ข้อจำกัดต่าง ๆ มักเกิดขึ้นเสมอในการทำงานใด ๆ ฉะนั้นถ้าผู้วางแผนได้มีการพิจารณาและคำนึงสิ่งเหล่านี้แล้วก็จะสามารถขจัดข้อจำกัดต่าง ๆ ให้เหลือน้อยลง สิ่งที่ควรนำมาพิจารณา คาดการณ์ในการวางแผนได้แก่ ขอบเขต อำนาจหน้าที่ วัสดุอุปกรณ์สภาพทางการเงิน ตลอดจนบุคคลากรต่าง ๆ ในองค์กร เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีน้ำหนักสำคัญในการกำหนดแผนงานที่จะดำเนินการต่อไป

7.4 พัฒนาทางเลือก (Developing Alternatives) ในการวางแผนผู้วางแผนควรได้แสวงหาทางเลือกต่าง ๆ ที่จะเป็แนวทางในการดำเนินการตามแผนนั้น เพราะบางครั้งการดำเนินการตามแผนหนึ่ง ๆ ไม่ใช่มีแนวทางปฏิบัติแนวเดียวที่จะบรรลุความสำเร็จของแผนนั้นแต่อาจมีแนวปฏิบัติหลาย ๆ แนวที่สามารถไปถึงวัตถุประสงค์ของแผนนั้นได้เช่นกัน ฉะนั้นผู้วางแผนจำเป็นต้องคิดถึงแนวทางต่าง ๆ หลาย ๆ แนวมากำหนดกิจกรรมในการวางแผนซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการพัฒนาความคิดของผู้วางแผนให้มีความหลากหลายตามข้อมูลต่าง ๆ

7.5 ประเมินทางเลือก (Evaluating the Alternatives) การประเมินทางเลือกนี้ต้องการหลังจากได้มีการพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ แล้ว ผู้วางแผนจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ของทางเลือกแต่ละแนวประกอบว่าจะเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนที่ทางเลือกเหล่านี้จะทำให้องค์การดำเนินไปได้แล้วจึงตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เป็นไปได้สูงสุด (The Most Feasible Alternatives) สิ่งที่เป็นข้อคิดสำหรับผู้วางแผนในการประเมินทางเลือกนั้นก็คือนิ่ววิธีใดที่ให้ผลสูงสุดเพียงวิธีเดียว ฉะนั้นผู้วางแผนควรตัดสินใจเลือกทางเลือกสองแนวทางหรือมากกว่า และนำทางเลือกที่เลือกแล้วมาหลอมรวมกันเพื่อเป็นแผนที่เป็นไปได้มากที่สุด (The Most Feasible Plan) ในการปฏิบัติ

7.6 เปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติ (Converting Plans into Actions) ผู้วางแผนต้องทำการเปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะออกมาในรูปการกำหนดเป็นนโยบาย (Policies) ตารางการทำงาน (Schedules) และงบประมาณ (Budgets) การเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่กล่าวนี้จะช่วยเป็นแนวทางในการดำเนินการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น

8. แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ดังต่อไปนี้

8.1 ร่วมคิดกำหนดความต้องการ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่ม เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหรือเป้าหมายการพัฒนาของท้องถิ่น กล่าวคือ เป็นการหล่อหลอมความต้องการของประชาชนที่หลากหลาย เพื่อกำหนดเป็นภาพแห่งความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้ และสามารถแก้ไขปัญหาได้

8.2 ร่วมจัดทำแผนพัฒนา

หลังจากที่ท้องถิ่น และประชาคมได้ร่วมกันคิด กำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ซึ่งเปรียบเสมือนได้กำหนดจุดหมายที่จะเดินให้ถึงและกำหนดเส้นทางการเดินทางต่อไปก็จะต้องกำหนดวิธีการเดิน ไปสู่จุดหมายก็คือการกำหนดแผนงาน โครงการต่าง ๆ ซึ่งสามารถให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ใน 2 ลักษณะ

8.2.1 ควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชน กลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มอื่น ๆ เข้าร่วมเป็น คณะกรรมการ การจัดทำแผนพัฒนา

8.2.2 ควรเปิด โอกาสให้ชุมชนระดับหมู่บ้านหรือกลุ่มต่าง ๆ ในส่วนท้องถิ่น ได้ เสนอแผนงาน / โครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่มหรือชุมชนนั้น

8.3 ให้ประชาชนได้รับรู้ ตรวจสอบ แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อแผนงาน โครงการพัฒนาของท้องถิ่น ทั้งระยะสั้น และระยะปานกลาง โดยการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น ต่อร่างแผนพัฒนา ก่อนจะเสนอให้ผู้มีอำนาจพิจารณาให้ความเห็นชอบ

8.4 ต้องใช้แผนงานพัฒนาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของท้องถิ่นเพื่อสนอง ตอบปัญหาความต้องการของประชาชน และเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสภา ตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67

8.5 ให้ประชาชนร่วมปฏิบัติติดตามและประเมินผลการทำงานแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะกิจกรรม/โครงการ ที่ต้องใช้งบประมาณจะต้องผ่านกระบวนการจัดทำข้อบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี และได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และได้รับการอนุมัติจากนายอำเภอก่อน ได้แก่การร่วมปฏิบัติให้กลุ่มต่าง ๆ หรือประชาชนที่เป็น กลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาเข้าร่วมดำเนินการตาม โครงการในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่สนับสนุน กิจการของกลุ่มต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่น ให้เป็นไปด้วยความ ถูกต้อง โปร่งใส โดยให้ผู้แทนชุมชนตามข้อเสนอของประชาชนร่วมเป็นกรรมการ ในกระบวนการ จัดซื้อ-จัดจ้าง การติดตามประเมินผลการเปิด โอกาสให้ประชาชนร่วมปฏิบัติงาน ทำให้ทราบ ความก้าวหน้าของโครงการ ปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติงานนอกจากนั้นหลังสิ้นปีงบประมาณ ท้องถิ่นควรจัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงาน และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ ประเมินผลประ โยชน์ที่ได้รับจริง จะเห็นว่า การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการ พัฒนาจากล่างขึ้นสู่บน (Development from Bellow) เป็นการพัฒนาที่เน้นที่บทบาทของประชาชน รวมทั้งข้าราชการระดับล่างเป็นผู้กำหนดตัดสินใจความต้องการของตนเองที่จะพัฒนาและใช้ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ รวมทั้งสภาพแวดล้อมในส่วนท้องถิ่น

9. ลักษณะสำคัญของแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล

9.1 เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กำหนดแผนพัฒนาเริ่มจากประชาชนที่อยู่ใน ส่วนท้องถิ่นระดับพื้นฐานเป็นสำคัญ โดยประชาชนคิดริเริ่ม ตัดสินใจกำหนดความต้องการของ ตนเอง กำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนา

9.2 ยอมรับแนวคิดที่หลากหลายในการพัฒนาและสภาพแวดล้อมของชุมชนตระหนักถึงปัญหาและความต้องการในแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกัน อาศัยคนที่อยู่ในพื้นที่เป็นผู้วางแผนในการพัฒนา และสามารถพัฒนาได้ถูกทาง

9.3 ยอมรับแนวคิดของคนในท้องถิ่นว่า การพัฒนาที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างจำกัด เชื่อว่าประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการพัฒนาตนเองได้ รัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุนจะเห็นได้ว่า การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิด โอกาสให้ประชาชนได้ใช้สิทธิการมีส่วนร่วมในการพัฒนาส่วนท้องถิ่นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และเพื่อให้การปฏิบัติงานของท้องถิ่น สอดคล้องตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้รู้ถึงปัญหาและอุปสรรคของพื้นที่ในการจัดทำแผนพัฒนาส่วนท้องถิ่นดียิ่งขึ้น

10. ลักษณะของแผนที่ดี

แผนที่ที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

10.1 แผนควรจะมีลักษณะชี้เฉพาะมากกว่ามีลักษณะกว้างหรือกล่าวทั่ว ๆ ไป (It Should be Specific Rather than General) การชี้เฉพาะถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะก่อให้เกิดความชัดเจน และโอกาสที่จะ เกิดความเข้าใจผิดหรือนำไปใช้ผิด ๆ นั้นน้อยมาก ฉะนั้นการจัดทำแผนจะต้องมีลักษณะเฉพาะเพื่อให้ การดำเนินงานตามแผนเป็นไปอย่างถูกต้อง ไม่ต้องตีความกันในลักษณะต่าง ๆ และบางครั้งการตีความ นั้นอาจก่อให้เกิดดำเนินการที่ผิดทิศทาง ไปก็เป็นได้

10.2 แผนควรจะจำแนกความแตกต่างระหว่างสิ่งที่รู้แล้วและสิ่งที่ยังไม่รู้ให้ชัดเจน (A Plan Should Distinguish between the Known and the Unknown) ทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นการคาดการณ์ เหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต ฉะนั้นการจำแนกความแตกต่างระหว่างสิ่งที่รู้และสิ่งที่เห็นเด่นชัด จะทำให้ ผู้ใช้แผนคำนึงถึงและพิจารณาสิ่งที่ยังไม่รู้ให้รอบคอบ

10.3 แผนควรมีการเชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุผลและสามารถนำไปปฏิบัติได้ (A Plan Should be Logical and Practical) ซึ่งเรื่องนี้นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่ผู้วางแผนจะต้องใช้ การคิด วิเคราะห์ การคิดวิจารณ์เป็นฐานในการพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลและตัดสินใจเลือก แนวทางดำเนินการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้

10.4 แผนจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้ (The Plan must be Flexible and Capable of Being Modified) แผนที่นำไปใช้จะต้องเหมาะสมกับสภาพการณ์การเปลี่ยนแปลง เป็นสิ่งที่สามารถเกิด ได้ทุกขณะ นอกจากนั้นการดำเนินการต่าง ๆ มักจะมีตัวแปรต่าง ๆ จำนวนมาก ที่มีผลกระทบต่อแผน ฉะนั้นแผนที่ดีจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่นและปรับให้เข้ากับสถานการณ์ที่ แปรเปลี่ยนไป

10.5 แผนจะต้องได้รับการยอมรับจากกระบวนการที่เกี่ยวข้อง (The Plan must be Acceptable to the Persons Who Adopt it and to the Persons Who are Affected) ทั้งนี้เนื่องจากการยอมรับ จะนำมา ซึ่งความตั้งใจและความร่วมมือเป็นอย่างดีในการนำแผน ไปปฏิบัติ ถ้าแผนที่วาง นั้นได้รับการยอมรับ จากผู้เกี่ยวข้องย่อมเป็นผลดีแก่การดำเนินงานขององค์การธุรกิจเป็น อย่างยิ่ง

11. ประเภทของการวางแผน

การวางแผนสามารถจำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะแนวคิดพื้นฐาน ได้ดังนี้

11.1 จำแนกตามระดับการจัดการ

11.1.1 การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารระดับสูง (Top Management) เป็นการวางแผนในลักษณะการพิจารณาภาพรวมทั้งหมด (Overall Planning) ด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์อย่างกว้าง ๆ และขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงาน สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามกำลังของทรัพยากรที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่ คาดการณ์ว่าจะมีในอนาคต

11.1.2 การวางแผนบริหาร (Administrative Planning) เป็นหน้าที่และความ รับผิดชอบของฝ่ายบริหารระดับกลาง (Middle-level Management) เป็นการวางแผนเพื่อกำหนด กรอบและ ทิศทางไว้สำหรับแผนปฏิบัติการ (Operative Plans)

11.1.3 การวางแผนปฏิบัติการ (Operational Planning) เป็นแผนที่ผู้บริหารระดับ ต่ำ (Lower Level Managers) นำแผนบริหาร (Administrative Plans) ไปดำเนินการในภาคปฏิบัติ

11.2 จำแนกตามลักษณะการปฏิบัติ

11.2.1 การวางแผนดำเนินงาน (Standing Planning) เป็นการวางแผนที่มีลักษณะ เป็น แผน ถาวรบ่งบอกถึงแนวความคิด หลักการหรือแนวทางปฏิบัติในการทำกิจกรรมที่เกิดขึ้น บ่อย ในองค์กรหรือใช้เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นประจำ แผนชนิดนี้จะรวม ไปถึงนโยบายวิธีปฏิบัติงาน กฎ วิธีกร และมาตรฐาน การวางแผนใช้ประจำมีประโยชน์ต่อผู้บริหารเป็นอย่างยิ่งที่สามารถ ตรวจสอบการทำงานของพนักงานและสามารถประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ทำให้การทำงาน เป็นไปอย่างมีเอกภาพและ สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตามการวางแผนชนิดนี้อาจมี จุดอ่อนบ้าง คือเมื่อสภาพการณ์บางอย่างเปลี่ยนแปลงไป แผนประเภทนี้จำเป็นต้องได้รับการ ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะกับสภาพการณ์ในลักษณะแผนใช้ เฉพาะครั้ง

11.2.2 การวางแผนใช้เฉพาะครั้ง (Ad hoc Single Planning)เป็นการวางแผนเพื่อ ปรับและเสริมการวางแผนดำเนินงานประจำทั้งนี้เนื่องจากแผนดำเนินงานประจำไม่อาจตอบสนอง ความ เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ แผนใช้เฉพาะครั้งจึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการ

ปฏิบัติงาน เฉพาะสถานการณ์ แผนประเภทนี้ใช้ครั้งเดียวแล้วจะไม่นำมาใช้อีกบางครั้งจึงมีการเรียกแผนชนิดนี้ว่า แผนใช้ครั้งเดียว แผนประเภทนี้ ได้แก่ แผนงาน โครงการงบประมาณ และตารางการทำงาน แผนใช้เฉพาะครั้งมีประโยชน์ต่อองค์กรทำให้ลดความเสี่ยงและเป็นการใช้เพื่อความเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น

11.3 จำแนกตามระยะเวลา

11.3.1 การวางแผนระยะยาว (Long-range Planning) เป็นการวางแผนที่กำหนดระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป แต่จากการศึกษาของ The American Management Association พบว่าแผนระยะยาวนี้ควรมีระยะ 5 ปี เหมาะสมที่สุดที่จะสามารถคาดการณ์อนาคตได้อย่างมีเหตุผล

11.3.2 การวางแผนระยะปานกลาง (Medium-range Planning) เป็นการวางแผนที่มีระยะเวลาดำเนินการระหว่าง 3 ถึง 5 ปี

11.3.3 การวางแผนระยะสั้น (Short-range Planning) มีระยะเวลาที่กำหนดไว้ระหว่าง 1 ถึง 3 ปี การวางแผนระยะสั้นเป็นการกำหนดกิจกรรมช่วงสั้น ๆ เพื่อให้วัตถุประสงค์ในแผนระยะยาว ประสบความสำเร็จ แผนระยะสั้นจะต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับแผนระยะยาว องค์กรจึงจะดำเนินการไปถึงจุดมุ่งหมายปลายทางอย่างราบรื่นอย่างไรก็ตามในปัจจุบันการวางแผนตามระยะเวลาไม่ว่าจะเป็นการวางแผนระยะสั้นและ ระยะยาว อาจไม่ได้กำหนดเวลาที่กล่าวในตอนต้น เพราะสภาพขององค์กรในยุคปัจจุบันต้องมีการ เปลี่ยนแปลงให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศและระหว่างประเทศ

11.4 จำแนกตามลักษณะคุณค่าการใช้งานการวางแผนกายภาพ (Physical Planning) เป็นการวางแผน ด้านทำเลที่ตั้ง การใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดหาเครื่องมือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องการพัฒนา ในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ

11.5 การจำแนกตามขอบข่ายลักษณะของแผน แบ่งออกได้ดังนี้

11.5.1 วัตถุประสงค์ (Objectives)

11.5.2 นโยบาย (Policies)

11.5.3 วิธีปฏิบัติงาน (Procedures)

11.5.4 วิธีการ (Method)

11.5.5 มาตรฐาน (Standard)

11.5.6 งบประมาณ (Budget)

11.5.7 แผนงาน (Program)

11.6 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น พระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 และมาตรา 17 บัญญัติให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปพิเศษ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่ง นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองแล้วยังมีอำนาจหน้าที่ในการ ประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดอีกด้วย เนื่องจากการ วางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการปกครองการบริหาร การ บริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด องค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีความเป็นอิสระในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนินการตามแผน ความเป็นอิสระนั้นไม่ได้หมายถึงความเป็นอิสระในฐานะเป็น “รัฐอิสระ” แต่เป็นการมอบอำนาจ หน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะบางส่วนให้ และยังคงอยู่ในการ กำกับดูแลหรือตรวจสอบ โดย รัฐบาลและประชาคมอีกด้วย ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องตระหนักว่าแผน พัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนา ระดับต่าง ๆ ได้แก่แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนกระทรวง แผนกรม และรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ซึ่งเป็นแผนระดับชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและ แผนพัฒนาจังหวัดในระดับจังหวัด ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาอำเภอใน ระดับอำเภอในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาสามปีผู้ที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้อง ตระหนักถึงขั้นตอน และกำหนดเวลาของการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและ แผนพัฒนาของทั้ง ระดับจังหวัดและระดับอำเภอด้วย

12. ประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ 2 ประเภท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

12.1 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น ซึ่งแสดงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัดแผนและแผนพัฒนาอำเภอ และแผนชุมชน

12.2 แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียด แผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผน

ก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลา 3 ปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปีซึ่งการจัดทำแผนพัฒนาสามปี จะมีการเชื่อมโยงกับการจัดทำงบประมาณประจำปีอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำงบประมาณในระบบมุ่งเน้นผลงาน

12.3 แผนการดำเนินงาน หมายถึง แผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการและกิจกรรมที่ดำเนินจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ นั้น

13. องค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดองค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ สรุปได้ ดังนี้

13.1 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น (ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 7 และ 10) เป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนาของท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ การผังเมือง ตลอดจนให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

13.2 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 7 และ 11) เป็นองค์กรที่มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด

13.3 คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำหนดแนวทาง วิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่น และประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกัน อย่างน้อยปีละ หนึ่งครั้งภายในเดือนธันวาคมของทุกปี ทั้งนี้ให้ปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน รวมทั้งมีหน้าที่แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามสมควรสำหรับองค์ประกอบขององค์กรในการจัดทำและประสานแผนพัฒนา (ยกเว้นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา) จะมีลักษณะ”ไตรภาคี” โดยมีองค์ประกอบจากตัวแทนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนของราชการบริหารส่วนภูมิภาคและรัฐวิสาหกิจและตัวแทนจาก ภาคประชาชน ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการประสานงานและบูรณาการ รวมทั้ง สร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่น

โดยสรุป การวางแผนพัฒนา คือ การนำข้อมูลปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาแก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้นไป เพื่อสนองความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ โดยดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เพื่อให้ครอบคลุมถึงปัญหา มุ่งพัฒนาไปที่คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนเป็นหลัก

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวคิดและหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชน มีนักวิชาการเป็นจำนวนมากได้เสนอแนวความคิดเอาไว้ ซึ่งเป็นประโยชน์และเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป เริ่มต้นที่ ความหมายของการมีส่วนร่วม มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย ดังนี้

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2542, หน้า 273) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีโอกาสในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องรวมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง

กรรณิกา ชมดี (2524, หน้า 11) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงความร่วมมือของประชาชนไม่ว่าปัจเจกชน หรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกัน และเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบและดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526, หน้า 24) ให้ความหมายของ “การมีส่วนร่วม” เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, หน้า 51) ให้ความหมายของ “การมีส่วนร่วม” ไว้ว่าหมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำและสร้างโอกาสให้ประชาชนทั้งส่วนบุคคลกลุ่มชน ชุมชน สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัคร เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลาย ๆ เรื่อง แล้วแต่กรณี

สุริยา ยี่ขุน (2534, หน้า 36) ได้ให้ความหมายของ “การมีส่วนร่วม” ว่า หมายถึงความร่วมมือ (Cooperating) ไม่ว่าจะของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันร่วมรับผิดชอบหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อพัฒนาและแลกเปลี่ยนให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กร

ทวงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2540, หน้า 45) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้น ครอบคลุมตั้งแต่เริ่มต้นของการวางแผน ไปจนถึงการลงมือปฏิบัติตามแผนและการประเมิน นั้นหมายความว่า การวางโครงการใด ๆ ก็ตามจะเริ่มต้นด้วยการปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อวิเคราะห์หรือชี้ชัดตัวปัญหาให้ได้และประชาชนจะต้องมาร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหาที่พวกเขาเห็นว่าเป็นไปได้ไปจนถึงการลงมือปฏิบัติการและการประเมินผล

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปรัชญา เวสารัชช์ และเทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์ (2544, หน้า 103-106) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและชนบท โดยสรุปความสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. เพื่อให้ประชาชนในชนบทมีการกินคืออยู่ดี มีรายได้สูงขึ้น มีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น รวมถึงต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น ๆ เป็นไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นหากประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นประชากรเป้าหมายได้ยอมรับและให้การสนับสนุนต่อการพัฒนาแล้วย่อมมีโอกาสที่จะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ง่าย
2. ประชาชนในท้องถิ่นเป็นที่รู้ดีถึงสภาพปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของท้องถิ่นตนเองเป็นอย่างดี การที่ให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในขั้นตอนต่าง ๆ ของการพัฒนาท้องถิ่น จึงน่าจะเป็นสิ่งที่ดีเพื่อที่จะได้สร้างความรู้สึกรักของความเป็นเจ้าของและการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างตรงจุดกับความต้องการมากยิ่งขึ้น
3. ถ้าประชาชนไม่ยอมรับ ไม่ให้ความร่วมมือ หรือต่อต้านในสิ่งที่บังคับ หรือชี้แนะให้กับเขา นอกจากจะเป็นการแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุดแล้ว ยังอาจสร้างความล้มเหลวในการดำเนินโครงการพัฒนาท้องถิ่นและชนบทได้ง่าย
4. การพัฒนาท้องถิ่นมุ่งเน้นที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นนั้น ๆ จะช่วยเป็นการปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของประชาชนในระดับท้องถิ่น จริง ๆ อาทิ ความเสมอภาคทางการเมืองในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การรู้จักอดทนอดกลั้นต่อความคิดเห็นของบุคคลที่แตกต่างจากตน การใช้เหตุและผล การเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การเคารพในสิทธิและหน้าที่ เป็นต้น

อรรถัย กักผล (2551, หน้า 34) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อต้องการให้ประชาชนเกิดความผูกพัน รู้สึกรัก และมีจิตสำนึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนเอง

2. เพื่อให้หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ บริหารงานด้วยความโปร่งใสตรงตามความต้องการของประชาชน และรับผิดชอบต่อประชาชนมากที่สุด

3. เพื่อให้มีการตรวจสอบการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐทุกขั้นตอน

ชินรัตน์ สมสืบ (2539 ,หน้า 37) กล่าวว่า การพัฒนาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมในทุก ๆ ด้านทั้งจากด้านบน ด้านล่าง ด้านข้าง จึงต้องให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วม ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังนี้

1. เป็นเครื่องชี้ว่าการตัดสินใจของรัฐบาลมาจากความต้องการของประชาชน
2. เพิ่มความรับผิดชอบต่อและเพิ่มขีดความสามารถในการตรวจสอบได้ของรัฐที่มีต่อประชาชน

ประชาชน

3. ช่วยในการสร้างแผนต่าง ๆ ที่ดีกว่าเดิม
 4. เพิ่มความสำเร็จในการปฏิบัติงาน
 5. สร้างการสนับสนุนให้แก่หน่วยวางแผน
- ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

Cohen and Uphoff (1979 อ้างถึงใน อนุวงศ์ ชานูตร, 2543, หน้า 12) ได้อธิบายและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในแง่ของรูปแบบของการมีส่วนร่วมโดยได้แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งรวมถึงการริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากรการบริการและประสานความช่วยเหลือ

3. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ประโยชน์ทางด้านสังคม หรือประโยชน์ส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงาน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, หน้า 83) ต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการใด ๆ ก็ตาม โดยหลักการแล้วควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้น โครงการกล่าวคือ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การร่วมคิดและแสวงหาปัญหา
2. ร่วมวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ รวมตลอดจนจัดเรียงลำดับความสำคัญ
3. ร่วมในขั้นตอนปฏิบัติหรือดำเนินงาน
4. ร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินโครงการ

อดิน รพีพัฒน์ (2527, หน้า 107-111) แบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา เป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชนตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ปัญหานั้น ๆ

2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางและการวางแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา เป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหา ตัดสินใจกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกับผู้ปฏิบัติงาน

3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหา โดยการสร้างประโยชน์ ด้วยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงาน ร่วมกับผู้ปฏิบัติงาน โดยเข้าร่วมประเมินว่าการดำเนินการที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2526, หน้า 272-273) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ : ขั้นตอนนี้เป็นส่วนแรกที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าชาวบ้านยังไม่สามารถเข้าใจปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาด้วยตนเองได้ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์ เพราะขาดความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุด คือชาวบ้านเป็นผู้อยู่กับปัญหา และรู้จักปัญหาของตนเองดีที่สุดแต่อาจมองปัญหาไม่ชัด

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม : การวางแผนดำเนินกิจกรรมเป็นขั้นตอนต่อไปที่ขาดไม่ได้ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนจะช่วยให้ชุมชนเข้าใจปัญหาพัฒนาประสิทธิภาพของตนเอง และสามารถวางแผนได้ด้วยตนเองในที่สุด

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน : ชุมชนมีทรัพยากรที่จะสามารถลงทุนและปฏิบัติงานได้ อย่างน้อยก็มีแรงงานของตนเองเป็นขั้นต่ำสุดที่เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชุมชนรู้จักคิดค้นทุนให้กับตัวเองในการดำเนินงาน และจะระมัดระวังรักษากิจกรรมที่สร้างขึ้นเพราะจะมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ ซึ่งต่างไปจากสภาพที่การลงทุนและการ

ปฏิบัติงานทั้งหมดมาจากปัจจัยภายนอก จะมีอะไรเสียหายก็ไม่เดือดร้อนนัก และการบำรุงรักษา ก็จะไม่เกิดขึ้นเพราะรู้สึกว่ามีค่าใช้จ่ายของชุมชน นอกจากนั้น การร่วมปฏิบัติงานด้วยตนเองทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิดและเมื่อเห็นประโยชน์ก็จะสามารถดำเนินกิจกรรมชนิดนั้นด้วยตนเองต่อไปได้

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล : ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญอย่างยิ่งอีกเหมือนกัน เพราะถ้าหากการติดตามและการประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน แต่เป็นการดำเนินการโดยบุคคลภายนอกที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมนั้น ๆ แต่ถ้าคิดถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่มุ่งจะพัฒนาคน การคำนึงถึงแต่ความเที่ยงธรรมอาจจะไร้ประโยชน์การผสมผสานระหว่างคนภายนอกกับชุมชนน่าจะเกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์มากกว่าเพราะนอกจากจะเป็นการประเมินแล้วยังแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการและการเผยแพร่กิจกรรมออกไปสู่ชุมชนอื่น ๆ

ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชน

หากวิเคราะห์ถึงสภาพการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการสาธารณะของประเทศไทย จัดว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคและทำให้การดำเนิน โครงการหลายประเภทเป็นไปอย่างไม่โปร่งใส อาจกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ประชาชนยังขาดความตระหนัก ซึ่งหมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ที่แท้จริงในสิทธิและบทบาทหน้าที่ของตนเอง และจิตสำนึกซึ่งหมายถึงความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมและสิ่งแวดล้อม ในประเด็นนี้ เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2526, หน้า 272-273) มองว่าเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลแต่ละคนอาจมองการบริหารกิจการสาธารณะในลักษณะที่ว่ามิใช่บทบาทหน้าที่ของตน องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการให้กับประชาชนอีกประเด็นหนึ่งประชาชนอาจมองว่าตนเองมิได้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงการเข้าไปมีส่วนร่วมจึงไม่อาจทำให้ตนเองได้รับผลประโยชน์อะไร

2. ระบบราชการแบบเดิมที่ไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมระบบอุปถัมภ์ เป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาความเกรงใจและความยากจนที่ทำให้ชาวชนบทต้องดิ้นรนหาที่พึ่ง ความไม่มั่นใจในสถานภาพทางสังคมของตนเอง ทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งต้องพึ่งพาบุคคลภายนอกและพยายามเลือกผู้นำที่สามารถอุปถัมภ์ตัวเองได้ ระบบราชการที่ยังไม่มีการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนไม่ต้องการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการใด ๆ เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐ

3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหา โดยการสร้างประโยชน์ด้วยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงาน ร่วมกับผู้ปฏิบัติงาน โดยเข้าร่วมประเมินว่าการดำเนินการที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

ข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2517, หน้า 54) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 4 ประการใหญ่ ๆ ดังนี้

ประการแรก สภาพการเร้าระดมทางสังคม ถ้าสังคมใดมีการเร้าระดมทางสังคมต่ำ หมายความว่า ราษฎรที่ได้ศึกษามีจำนวนน้อย การเข้าถึงสื่อมวลชนก็น้อย การพัฒนาเป็นสังคมเมืองก็ต่ำ สิ่งเหล่านี้ก็เป็นข้อจำกัดที่สำคัญ ราษฎรที่ขาดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเช่น ระดับประถมศึกษาหรือราษฎรที่อ่านหนังสือไม่ออกเขียนหนังสือไม่ได้มีจำนวนมาก ก็มีข้อจำกัดในการที่ราษฎรจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ดังเป็นที่รู้กันว่าผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองในตอนแรกจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าประชาชนโดยทั่วไป

ประการที่สอง ภาวะทางเศรษฐกิจ ประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและมีความมั่นคง ก็จะมีโอกาสเป็นประชาธิปไตยมากกว่าประเทศที่ยากจน อันนี้จึงเอามาพิจารณาได้ว่าถ้าราษฎรมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ดีก็อาจมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย เพราะต้องมีภาระหน้าที่และความกังวลอยู่กับเรื่องการหาเลี้ยงชีพเป็นสำคัญ แต่ประการนี้ก็พิจารณาได้อีกทางหนึ่งว่าความขาดแคลนและความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจนั้นถ้าอยู่ในภาวะเกินทนแล้วก็จะผลักดันให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้นได้ หากเขาเห็นว่าการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลงผู้นำหรือก่อให้เกิดการดำเนินนโยบายที่จะเป็นผลประโยชน์ต่อตน

ประการที่สาม วัฒนธรรมทางการเมืองก็อาจเป็นข้อจำกัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ ถ้าสังคมนั้นประชาชนส่วนมากมีวัฒนธรรมทางการเมืองไปในประเภทที่เรียกว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบแคบ (Parochial Political Culture) และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (Subject Political Culture) ในแบบแรกประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจระบบการเมืองและไม่สนใจหรือเข้าใจว่าตนเองมีส่วนร่วมในทางการเมือง ส่วนแบบที่สอง นั้นก็หมายความว่าคนในสังคมมีความโน้มเอียงไปในทางยอมรับอำนาจ เชื่อฟังรัฐบาล มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมือง แต่ไม่สนใจที่จะเข้าใจว่าตนเองมีส่วนร่วมในปัญหาบ้านเมือง

ประการสุดท้าย ข้อจำกัดอีกประการก็เป็นข้อจำกัดทางการเมือง ถ้าระบบการเมืองการปกครองไม่เอื้ออำนวยให้ราษฎรมีส่วนร่วม อย่างเช่นสังคมนั้นมีการปกครองระบอบเผด็จการไม่ว่าจะเป็นเผด็จการคอมมิวนิสต์หรือเผด็จการ ก็ย่อมเป็นการแน่นอนว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต้องอยู่ในระดับต่ำมาก และมักจะเป็นไปในรูปแบบที่เรียกกันว่าการมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุนนั่นเอง

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการศึกษาถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนมีผู้ศึกษาและเสนอถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, หน้า 6-7) กล่าวถึงกรณีการมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และเสริมสร้าง โอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ โดยมีส่วนร่วมในลักษณะดังต่อไปนี้

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนตลอดจนความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองตอบความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไขปัญหา และสนองตอบความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรม โครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงานโครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง (2542, หน้า 52) ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากเจตนาสมัครใจและความตั้งใจที่จะเข้าร่วม (Willingness To Participate) เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหา/การตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ อันจะทำให้เกิดความสมานฉันท์และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
2. กระบวนการมีส่วนร่วมจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคและขีดความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม (Ability to Participate)
3. การมีส่วนร่วมต้องอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพในการตัดสินใจว่าจะเลือกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่ (Freedom to Participate) ข้อสำคัญคือ การมีส่วนร่วมนั้นต้องไม่เกิดจากการบังคับขู่เข็ญจากผู้หนึ่งเหนือกว่า (One must not be Master of Another)

ข้อมูลทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง

ประวัติความเป็นมา

ตำบลโนนหมากเค็ง เป็นตำบลเก่าแก่ของอำเภอพัฒนานคร ในอดีตขึ้นอยู่กับพัฒนานคร ต่อมาวันที่ 1 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2536 ได้แยกออกมาเป็นจังหวัดสระแก้ว ราษฎรดั้งเดิมอพยพมาจากเวียงจันทร์ต่อมามีราษฎรอพยพมาจากจังหวัดอื่น ๆ เช่น นครราชสีมา บุรีรัมย์ รวมทั้งอำเภอต่างๆในจังหวัดปราจีนบุรี

สภาพทั่วไป

ที่ตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง มีระยะห่างจากอำเภอพัฒนานครประมาณ 15 กิโลเมตร

จัดตั้งเป็น อบต. โนนหมากเค็ง เมื่อวันที่ 23 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 106 หมู่ที่ 5 บ้านหนองหว้า ตำบล โนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ขนาดพื้นที่

องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง มีเนื้อที่ 154 ตารางกิโลเมตร หรือจำนวน 7,500 ไร่

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลหนองตะเคียนบอน (อำเภอพัฒนานคร)
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลพัฒนานคร ตำบลห้วยโจด (อำเภอพัฒนานคร)
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลหนองแวง (อำเภอพัฒนานคร)
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลท่าเกษม (อำเภอเมืองสระแก้ว)

การปกครอง
แบ่งเป็น 9 หมู่บ้าน

ตารางที่ 1 ข้อมูลการปกครององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร
จังหวัดสระแก้ว

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	รายชื่อ – นามกุล		จำนวนพื้นที่ ในหมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร		
		ผู้ใหญ่บ้าน	รองผู้ใหญ่บ้าน			ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านโนนหมากเค็ง	นายอนุพล	ทองนพ	10,775	150	289	278	563
2	บ้านหนองเทา	นายพิเชษฐ์	คล่องวิเชียร	10,600	126	220	246	466
3	บ้านหนองยาง	นางคอกอ้อ	เหลาคำ	2,512	44	77	75	152
4	บ้านหนองมะอี	นายพจิตร	สว่างสาลี	25,000	280	471	487	958
5	บ้านหนองหว้า	นายสุวิทย์	แสงสี(กำนัน)	13,723	131	224	225	449
6	บ้านทับใหม่	นายอยู่	ยรรยง	5,000	1118	167	172	339
7	บ้านซับใหญ่	นายปรีชา	พุ่มวง	3,500	199	374	321	695
8	บ้านทับใหม่	นายอิทธิพงษ์	อุดมพงษ์	37,000	318	595	584	1,179
9	บ้านป่าไผ่	นายทวิพันธ์	นวลสนธิ	2,800	131	262	245	507
		รวม		77,500	1,497	2,679	2,633	5,312

การคมนาคม การจราจร

การคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอวัฒนานครใช้เส้นทางถนนชนบทสายพัฒนา-แซร์อ
ระยะทางประมาณ กิโลเมตร

การประปา

การประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลโนนหมากเค็ง

การไฟฟ้า

หมู่บ้านในเขตตำบลโนนหมากเค็งมีไฟฟ้าใช้ทุกหมู่บ้าน ทุกครัวเรือน

ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง เป็นพื้นที่เหมาะแก่การพัฒนาด้าน

การเกษตร อาทิ ทำนา ทำไร่ ปลูกยูคาลิปตัส ปลูกมันสำปะหลัง อ้อย เป็นต้น

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

อาชีพของราษฎรในตำบลโนนหมากเค็งส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม

โครงสร้างรายได้ของครัวเรือน

รายได้ต่ำกว่า 30,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

ผลิตผลหรือสินค้า/บริการ ที่สำคัญของตำบล ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ยูคาลิปตัส

ไม้กวาด

กลุ่มเศรษฐกิจในตำบล

กลุ่มประชากรด้านเศรษฐกิจ

กลุ่มสมาชิกร้านค้าสหกรณ์

กลุ่มเกษตรกรบ้านหนองเทา

กลุ่มเกษตรกรบ้านหนองยาง

กลุ่มเกษตรกรบ้านหนองมะอี

กลุ่มเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง

กลุ่มจัดซื้อปุ๋ยเพื่อการเกษตร

กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสุกร

กลุ่มหัตถกรรมไม้กวาด

กลุ่มอาชีพทำเฟอร์นิเจอร์ (หวายเทียม)

กลุ่มเพาะเห็ดฟาง

กลุ่มเย็บผ้า

กลุ่มผลิตน้ำ

การส่งเสริมสนับสนุนอาชีพ

สนับสนุนและส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกรในตำบลโนนหมากเค็ง

ส่งเสริมอาชีพให้กลุ่มเกษตรกรบ้านโนนหมากเค็ง หมู่ที่ 1 ตำบลโนนหมากเค็ง

ส่งเสริมอาชีพเลี้ยงปลาชุกบ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลโนนหมากเค็ง

ส่งเสริมอาชีพให้กลุ่มเกษตรกรบ้านทับใหม่ หมู่ที่ 6 ตำบลโนนหมากเค็ง

ส่งเสริมอาชีพเย็บผ้าบ้านซับใหญ่ หมู่ที่ 7 ตำบลโนนหมากเค็ง

ส่งเสริมอาชีพให้กลุ่มเกษตรกรบ้านทับใหม่ หมู่ที่ 8 ตำบลโนนหมากเค็ง

ส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกรบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 9 ตำบลโนนหมากเค็ง

ข้อมูลด้านสังคม

การศึกษาของราษฎร

มีสถานศึกษาในตำบลโนนหมากเค็ง จำนวน 5 แห่ง

โรงเรียนวัดสารคุณสโมสร ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนประชาเกษตรพัฒนา ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนบ้านซำใหญ่ ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 โรงเรียนบ้านทับใหม่ ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองเทา ตั้งแต่อายุ 2ขวบครึ่งถึง 5 ขวบ
 สถาบันและองค์การทางศาสนาในตำบล

วัด จำนวน 3 แห่ง

วัดสารคุณสโมสร บ้านโนนหมากเค็ง หมู่ที่ 2 ตำบลโนนหมากเค็ง

วัดหนองหว้า บ้านหนองหว้า หมู่ที่ 5 ตำบลโนนหมากเค็ง

วัดเทพาวาส บ้านทับใหม่ หมู่ที่ 8 ตำบลโนนหมากเค็ง

สำนักสงฆ์ จำนวน 4 แห่ง

สำนักสงฆ์บำรุงนาราม บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลโนนหมากเค็ง

สำนักสงฆ์ประชาสามัคคีธรรม บ้านหนองมะอี หมู่ที่ 4 ตำบลโนนหมากเค็ง

สำนักสงฆ์จตุรราษฎร์ศรีทวารธรรม บ้านซำใหญ่ หมู่ที่ 7 ตำบลโนนหมากเค็ง

สำนักสงฆ์ใหม่เจริญสุข บ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 9 ตำบลโนนหมากเค็ง

ด้านสุขภาพ

ผู้ด้อยโอกาส	จำนวน	369	คน
--------------	-------	-----	----

ผู้ป่วยโรคเอดส์	จำนวน	13	คน
-----------------	-------	----	----

ผู้สูงอายุ	จำนวน	561	คน
------------	-------	-----	----

ผู้พิการ	จำนวน	113	คน
----------	-------	-----	----

ด้านความปลอดภัย

สถานีตำรวจภูธรบ้านทับใหม่ จำนวน 1 แห่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากงานค้นคว้าวิจัยที่ผ่านมา ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดตัวแปรที่จะใช้ในการศึกษาค้นคว้ามีดังนี้

เกศิณี พรหมตัน (2550, หน้า 84) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลตำบลแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปีของเทศบาลตำบลแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมากประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และตำแหน่งในสังคมต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศของผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกในชุมชนในเขตเทศบาลแม่โจ้ ยังไม่ค่อยเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหา ส่วนใหญ่ยังคิดว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยราชการและภาครัฐ ส่วนปัญหาและข้อจำกัดในด้านงบประมาณ สายการปฏิบัติงานการบังคับบัญชาที่ซับซ้อน ทำให้โครงการที่บรรจุไว้ในแผนไม่ได้รับการดำเนินการอย่างแท้จริง

ชนิกา พันล้อม (2550, หน้า 70) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปี และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของประชาชน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนยังไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมของเทศบาลเท่าที่ควร การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นเกิดความล่าช้าไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลแม่แจ่ม คือ ระดับการศึกษาและการมีตำแหน่งหน้าที่ทางสังคมในท้องถิ่น ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลแม่แจ่ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิภพ กิตติกาศ (2550, หน้า 64-65) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันมหาพน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า 1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสันมหาพนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับกลาง 2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำประชาคม-การจัดทำแผนเทศบาล อยู่ในระดับมากแต่กลับมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับกลาง 3. ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. รูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วม พบว่าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นด้วยความสมัครใจตามสิทธิหน้าที่สามารถเสนอปัญหาของของหมู่บ้าน ได้อย่างอิสระในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่สามารถสนองตอบความต้องการพื้นฐานและสิทธิที่ชอบธรรมขณะที่ประชาชนมีความเห็นว่าผู้บริหารมีนโยบายแต่ไม่ชัดเจน ไม่มีความจริงใจในการแก้ปัญหาให้แก่ท้องถิ่น ไม่สามารถสนองความต้องการของหมู่บ้านอย่างจริงจัง การทำงานขาดความโปร่งใสมีการคอร์รัปชันและ โครงการไม่มี

ประสิทธิภาพ ไม่มีมาตรฐานเท่าที่ควร เป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลสันมหาพนไม่มาก

อดิสรณ์ ชัดสีใส (2551, หน้า 80-81) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษารูปได้ดังนี้ 1. กระบวนการในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย ขั้นตอนการเตรียมการจัดทำแผน การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญการวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดพันธกิจการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนา การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ความต้องการ และร่วมตรวจสอบกระบวนการจัดทำแผนทุกขั้นตอน 2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกโครงการ กิจกรรม เสนอปัญหา มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น การทำประชาคม มีส่วนร่วมในการใช้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบางครั้ง เท่านั้น ทั้งนี้ประชาชนบางส่วนยังไม่ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากนัก มองว่าเป็นหน้าที่ของภาครัฐ และตนเองขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 3. ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นพบว่า ประชาชนไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมจัดทำแผนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนได้รับทราบและเข้าใจ 4. ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการประสานงานขอความร่วมมือ สนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐระดับอำเภอและจังหวัด ปัญหาการสื่อสารกับประชาชนในชุมชน/หมู่บ้านชาวไทยภูเขา ขาดข้อมูลที่ทันสมัย ระยะเวลาในการจัดทำแผนพัฒนาฯ เร่งรีบ และบางส่วนมีความเห็นว่า ขาดการคำนึงถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

เมตตา แก้วอุดม (2552, หน้า 68-69) ได้ศึกษาการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (2552-2554) กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลคลองประเวศ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง และมีความรู้ความเข้าใจใน

การจัดทำแผนพัฒนาสามปี (2552-2554) ของประชาชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (2552-2554) ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของประชาชน คือมีเพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยรวมและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยบางประการทางสังคมมีผลต่อการมีส่วนร่วม เช่น ในด้านอายุ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ การมีตำแหน่งทางสังคม ความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมที่กระทำ และการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือผู้นำชุมชนในการปฏิบัติงานพัฒนานั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือคุณลักษณะต่าง ๆ ประกอบกัน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เลือกศึกษาเฉพาะปัจจัยหรือคุณลักษณะที่มีทฤษฎีหรือผลการวิจัยรองรับว่ามีความสำคัญและสอดคล้องกับสถานภาพบทบาทหน้าที่ และสภาพแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้อง

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะปัจจัยหรือคุณลักษณะที่มีทฤษฎีหรือผลการวิจัยรองรับว่ามีความสำคัญและสอดคล้องกับสถานภาพบทบาทหน้าที่และสภาพแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้อง

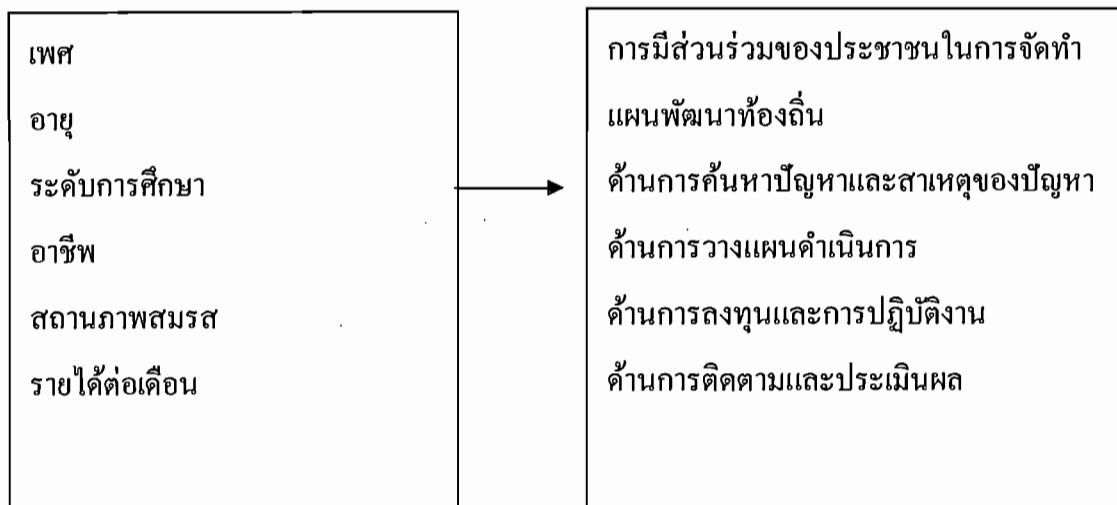
กรอบแนวคิด

จากการศึกษาชั้นในการมีส่วนร่วมของประชาชน ของ (เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, 2526, หน้า 272-273) 4 ชั้น ผู้ศึกษาได้นำมาบูรณาการใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้วจังหวัด 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการค้นหาคำปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. ด้านการวางแผนดำเนินการ
3. ด้านการลงทุนและการปฏิบัติงาน
4. ด้านการติดตามและประเมินผล

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากเต็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ผู้ศึกษามีวิธีดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากเต็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้วจำนวน 3,053 คน จาก 9 หมู่บ้าน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง อายุ 18 ปีขึ้นไป ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากเต็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้วจำนวน 346 คน จาก 9 หมู่บ้าน

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตร Yamane (1973) โดยใช้สูตรดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

จากสูตร

เมื่อ n = จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร = 3,053 คน

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยินยอมให้ได้ไม่เกิน 0.05

แทนค่า

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} = 3,053 = \frac{353.66 \text{ คน}}{1+(3,053) \times (0.05)^2}$$

เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนเต็มผู้วิจัยจึงปรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น 354 คน
 ขั้นที่ 2 เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 354 คน ขึ้นต่อไปกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง
 แบบสัดส่วน รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างองค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากแข้ง
 รามหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	บ้านโนนหมากแข้ง	454	53
2	บ้านหนองเทา	179	21
3	บ้านหนองยาง	140	16
4	บ้านหนองมะฮี	513	59
5	บ้านหนองหว้า	179	21
6	บ้านทับใหม่	140	16
7	บ้านซำใหญ่	522	61
8	บ้านทับใหม่	707	82
9	บ้านป่าไผ่	358	42
รวม	3,053	354	354

ขั้นที่ 3 เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของประชากรผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตาม
 สัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) แล้วนำมาทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายเพื่อให้ได้กลุ่ม
 ตัวอย่างให้ครบตามจำนวน 354 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ
 รายการ (Check List) จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส
 และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ได้แก่ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการวางแผนดำเนินการ ด้านการลงทุนและการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามและประเมินผล แต่ละด้านมีคำถามด้านละ 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้วต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นคำถามปลายเปิดจำนวน 4 ข้อ

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาแล้วผู้ศึกษาได้นำเอา ขั้นในการมีส่วนร่วมของประชาชน ของ (เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, 2526, หน้า 272-273) 4 ขั้น มาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 สร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับแยกเป็น 4 ด้าน รวมทั้งสิ้น 28 ข้อ โดยสร้าง ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา 7 ข้อด้านการวางแผนดำเนินการ 7 ข้อ ด้านการลงทุนและการปฏิบัติงาน 7 ข้อ และด้านการติดตามและประเมินผล 7 ข้อ ต้องการใช้จริง 20 ข้อ

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้มีประสบการณ์พิจารณาความเหมาะสมของข้อความ และความเที่ยงตรง (Validity) จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ดันสิริคงคล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสว่าง และ ดร.ไชยา กุฎาคาร

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่มีผู้มีประสบการณ์เสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try - out) กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 30 คน เพื่อนำผลการทดลองใช้แบบสอบถามมาหาคุณภาพ

ขั้นที่ 5 หาคุณภาพของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) เป็นรายข้อ โดยใช้ Item Total Correlation ได้ค่า 3.278 ถึง 16.015

ขั้นที่ 6 นำแบบสอบถาม จำนวน 20 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .8764

ขั้นที่ 7 พิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับจริงเพื่อนำไปเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยมีขั้นตอนการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
2. ขอนหนังสือจากบัณฑิตศึกษา คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา
3. ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปพบกับผู้ใหญ่บ้านทั้ง 9 หมู่บ้าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยแจกแบบสอบถามกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยอธิบายความมุ่งหมายของการศึกษาให้ผู้ใหญ่บ้านเข้าใจอย่างชัดเจน และอธิบายวิธีตอบคำถามในแบบสอบถามในข้อที่น่าจะเป็นที่สงสัยอย่างละเอียดแล้วในวันรับแบบสอบถามกลับคืนภายใน 7 วัน
4. ผู้ศึกษากลับไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ใหญ่บ้านทั้ง 9 หมู่บ้าน โดยรวบรวมแบบสอบถามคืนครบ ได้จำนวน 354 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100
5. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อเตรียมพร้อมในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดทำข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลข้อมูลดังนี้

- 1.1 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องและให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
- 1.2 จัดหมวดหมู่ข้อมูลและบันทึกคะแนนลงในแบบรหัส (Coding Form)
- 1.3 นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วให้คะแนนแต่ละข้อ จำแนกเป็นรายชื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ในแบบสอบถาม 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 100) ดังนี้

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

1.4 นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป พร้อมกำหนดเกณฑ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดสระแก้วเป็นค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 166)

4.51-5.00	หมายถึง	การมีส่วนร่วมระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	การมีส่วนร่วมระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	การมีส่วนร่วมระดับน้อย
1.00-1.50	หมายถึง	การมีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำหลักสถิติประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

2.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และร้อยละ

2.2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดสระแก้ว เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดค่าคะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์

2.3 ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดสระแก้ว โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ในการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติคือ 0.05

3. สรุปข้อเสนอแนะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดสระแก้ว ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยการสรุปประเด็น นำมาแจกแจงความถี่ในแต่ละประเด็น แล้วนำเสนอด้วยการพรรณนาความ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้นำหลักสถิติมาประกอบการวิเคราะห์แบบสอบถามดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาค่าความเชื่อมั่นหรือความเชื่อถือของแบบสอบถาม รายด้านและทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค

1.2 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ใช้ Item Total Correlation โดยใช้สูตร Pearson

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติไคสแควร์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปมีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว จำนวน 3,053 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 354 คน จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามตรวจสอบความสมบูรณ์ ประมวลผลและวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลโปรแกรมสำเร็จรูปแล้วนำเสนอข้อมูลด้วยตารางประกอบคำอธิบายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตาม ขั้นตอนดังนี้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำมาเสนอในรูปแบบตารางโดยการพรรณนาความ โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว

ตอนที่ 3 ทดสอบสมมติฐานวิจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรสและรายได้ต่อเดือน
ผลปรากฏดังตาราง

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	169	47.70
หญิง	185	52.30
อายุ		
18-30 ปี	35	9.89
31-40 ปี	110	31.07
41-50 ปี	161	45.48
51 ปี ขึ้นไป	48	13.56
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	196	55.40
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	101	28.50
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	31	8.76
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	26	7.34
อาชีพ		
เกษตรกร	215	60.70
ค้าขาย	41	11.60
รับจ้างหรือลูกจ้าง	68	19.20
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	30	8.50
สถานภาพสมรส		
โสด	68	19.20
คู่	214	60.45
ม้าย/หย่า/แยก	72	20.35
อื่นๆ	0	0.00
รายได้		
น้อยกว่า 3,000 บาท	71	20.06
3,001 – 6,000 บาท	100	28.25
6,001 - 9,000 บาท	114	32.20
9,001 ขึ้นไป	69	19.49

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 52.30 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 45.41 รองลงมา อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 31.07 จบการศึกษา

ระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 55.40 ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 28.50 ประกอบชีพ เกษตร ร้อยละ 60.70 รองลงมา รับจ้างหรือลูกจ้าง ร้อยละ 19.20 สถานภาพ คู่ ร้อยละ 60.45 รองลงมา ม่าย/หย่า/แยก ร้อยละ 20.35 มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 6,001 - 9,000 บาท ร้อยละ 32.20 รองลงมา รายได้ต่อเดือนระหว่าง 3,001 - 6,000 บาท ร้อยละ 28.25

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

โดยรวมรายด้าน และรายข้อ ผลปรากฏดังตาราง

ตารางที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	3.27	0.77	ปานกลาง
2. ด้านการวางแผนดำเนินการ	2.87	0.99	ปานกลาง
3. ด้านการลงทุนและการปฏิบัติงาน	2.76	1.07	ปานกลาง
4. ด้านการติดตามและประเมินผล	2.48	0.70	น้อย
รวม	2.80	0.88	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ส่วนใหญ่เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 3 ด้านและระดับน้อย จำนวน 1 ด้าน

ตารางที่ 5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา เป็นรายชื่อ

การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	\bar{X}	SD	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการค้นหาหรือสำรวจปัญหาของชุมชน	3.57	0.79	มาก
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงของชุมชน	3.42	0.78	ปานกลาง
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชน	3.76	0.77	มาก
4. ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจระบุปัญหาที่แท้จริงของชุมชน	3.12	0.76	ปานกลาง
5. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชน	2.99	0.75	ปานกลาง
รวม	3.27	0.77	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมาก 2 ข้อคือการมีส่วนร่วมในการค้นหาหรือสำรวจปัญหาของชุมชนและการมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชน และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ คือ การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงของชุมชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจระบุปัญหาที่แท้จริงของชุมชนและการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชน

ตารางที่ 6 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอ้วนนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการวางแผนดำเนินการ
เป็นรายชื่อ

การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการวางแผนดำเนินการ	\bar{X}	SD	ระดับการมี ส่วนร่วม
1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมของชุมชนใน การจัดทำแผนชุมชนเพื่อเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบล นำไปประกอบการจัดทำแผนพัฒนา อบต.	3.02	0.84	ปานกลาง
2. ท่านได้มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ในการจัดทำ แผนพัฒนาของ อบต. (คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น)	2.96	0.80	ปานกลาง
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมในระดับ หมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนา อบต.	2.83	0.87	ปานกลาง
4. ท่านได้มีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมในระดับ ตำบลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของ อบต.	2.84	1.29	ปานกลาง
5. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการ/กิจกรรมใน การวางแผนพัฒนา อบต	2.74	1.28	ปานกลาง
รวม	2.87	0.99	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอ
้วนนานคร จังหวัดสระแก้ว เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการ
วางแผนดำเนินการเป็นรายชื่อ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ตารางที่ 7 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอ้วนนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการลงทุนและการปฏิบัติงานเป็นรายข้อ

การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการลงทุนและการปฏิบัติงาน	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นโดยการให้คำปรึกษา แนะนำในการพัฒนาหมู่บ้านตามแผนพัฒนาของ อบต.	2.83	0.87	ปานกลาง
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการเป็นตัวแทนประชาคมในการดำเนินงาน/กิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล	2.81	0.81	ปานกลาง
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล	2.80	1.62	ปานกลาง
4. ท่านได้มีส่วนร่วมในการประสานงานดำเนินการขอความร่วมมือจากชุมชน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหา ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล	2.75	1.28	ปานกลาง
5. ท่านได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนแรงงานเพื่อช่วยในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการพัฒนาของ อบต.	2.63	0.81	ปานกลาง
รวม	2.76	1.07	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอ้วนนานคร จังหวัดสระแก้ว เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการลงทุนและการปฏิบัติงานเป็นรายข้อ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ตารางที่ 8 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากแข้ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามและประเมินผล เป็นรายชื่อ

การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการติดตามและประเมินผล	\bar{X}	SD	ระดับการมี ส่วนร่วม
1. ท่านได้มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและ ประเมินผลแผนขององค์การบริหารส่วนตำบล	2.65	0.78	ปานกลาง
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบการ ปฏิบัติงาน ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของอบต.	2.56	0.74	ปานกลาง
3. ท่านได้ติดตามข้อมูลข่าวสารการดำเนิน โครงการ/ กิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.	2.49	0.70	น้อย
4. ท่านได้สอบถามการทำงาน กิจกรรมต่าง ๆ ของอบต. จากสมาชิก อบต. หรือเจ้าหน้าที่ของอบต.	2.39	0.66	น้อย
5. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ควบคุมการ ก่อสร้างตามโครงการแผนพัฒนาของ อบต.	2.33	0.66	น้อย
รวม	2.48	0.70	น้อย

จากตารางที่ 8 พบว่า ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากแข้ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการติดตามและประเมินผล เป็นรายชื่อ อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลและการมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงาน ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของอบต. การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย 3 ข้อ ได้แก่ การได้ติดตามข้อมูลข่าวสารการดำเนิน โครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของอบต การได้สอบถามการทำงาน กิจกรรมต่าง ๆ ของอบต. จากสมาชิก อบต. หรือเจ้าหน้าที่ของอบต.และการมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ควบคุมการก่อสร้างตามโครงการแผนพัฒนาของอบต.

ตอนที่ 3 ทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

สมมติฐาน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรสและรายได้ต่อเดือน

ตารางที่ 9 การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

เพศ	ระดับการมีส่วนร่วม (จำนวน (ร้อยละ))					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ชาย	31 (18.3 %)	45 (26.6 %)	55 (32.5 %)	15 (08.9 %)	23 (13.7 %)	169 (100 %)
หญิง	18 (9.7 %)	62 (33.5 %)	58 (30.8 %)	35 (18.9 %)	12 (7.1 %)	185 (100 %)
รวม	49 (13.6 %)	107 (30.0 %)	113 (31.2 %)	50 (14.4 %)	35 (10.8 %)	354 (100 %)

$X^2 = 11.276$ d.f. = 4 Sig. = .024 (Asymp.Sig.2-sided)

จากตารางที่ 9 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า ค่าไคสแควร์มีค่าเท่ากับ 11.276 ที่ระดับความเป็นอิสระ 4 มีนัยสำคัญเป็น .024 ซึ่งน้อยกว่าระดับสำคัญที่ 0.05 แสดงว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

นอกจากนั้น พบว่า ประชาชนเพศหญิงเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 33.5 ในขณะที่ประชาชนเพศชายเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำ

แผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับมากเพียงร้อยละ 26.6 แสดงว่า เพศที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากแข้ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จึงยอมรับสมมติฐาน

ตารางที่ 10 การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากแข้ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

อายุ (ปี)	ระดับการมีส่วนร่วม (จำนวน (ร้อยละ))					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
18-30	3 (8.6 %)	10 (28.6 %)	14 (40.0 %)	5 (14.2 %)	3 (8.6 %)	35 (100 %)
31-40	16 (14.5 %)	38 (34.5 %)	38 (34.5 %)	14 (12.7 %)	4 (3.8 %)	110 (100 %)
41-50	29 (18.0 %)	54 (33.5 %)	58 (36.0 %)	15 (9.3 %)	5 (3.2 %)	161 (100 %)
51 ขึ้น ไป	10 (20.3 %)	9 (18.6 %)	6 (12.5 %)	3 (6.3 %)	20 (42.3 %)	48 (100 %)
รวม	58 (16.4 %)	111 (31.4 %)	116 (32.8 %)	37 (10.4 %)	32 (9.0 %)	354 (100 %)

$X^2 = 78.524$ d.f. = 16 Sig. = .000 (Asymp.Sig.2-sided)

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากแข้ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า ค่าไคสแควร์มีค่าเท่ากับ 78.524 ที่ระดับความเป็นอิสระ 16 มีนัยสำคัญเป็น .000 ซึ่งน้อยกว่าระดับสำคัญที่ 0.05 แสดงว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากแข้ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

นอกจากนี้ในภาพรวม พบว่า ประชาชนอายุ 31 – 40 ปี เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับมาก ในสัดส่วนที่สูง คิดเป็นร้อยละ 34.5 ในขณะที่ประชาชนอายุ 51 ปี

ขึ้นไป เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษา 18.6 แสดงว่า อายุที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว จึงยอมรับสมมติฐาน

ตารางที่ 11 การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว

ระดับการศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม (จำนวน (ร้อยละ))					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ประถมศึกษา	26 (13.3 %)	57 (29.1 %)	72 (36.7 %)	17 (8.7 %)	24 (12.2 %)	196 (100 %)
มัธยมศึกษา หรือ เทียบเท่า	17 (16.8 %)	35 (34.6 %)	31 (30.7 %)	14 (13.9 %)	4 (0.4 %)	101 (100 %)
อนุปริญญา หรือ เทียบเท่า	1 (3.2)	11 (38.7 %)	13 (41.9 %)	4 (12.9 %)	2 (3.3 %)	31 (100 %)
ปริญญาตรี ขึ้นไป	4 (15.4 %)	6 (23.1 %)	5 (19.2 %)	7 (27.8 %)	4 (15.4 %)	26 (100 %)
รวม	48 (13.6 %)	109 (30.7 %)	121 (34.2 %)	42 (11.9 %)	34 (9.6 %)	354 (100 %)

$$X^2 = 25.139 \quad \text{d.f.} = 16 \quad \text{Sig.} = .067 \quad (\text{Asymp.Sig.2-sided})$$

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว พบว่า ค่าไคสแควร์มีค่าเท่ากับ 25.139 ที่ระดับความเป็นอิสระ 16 มีนัยสำคัญเป็น .067 ซึ่งมากกว่าระดับสำคัญที่ 0.05 แสดงว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว

นอกจากนี้ในภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับปานกลาง ในสัดส่วนที่สูง ร้อยละ 41.9 ในขณะที่ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับปานกลาง เพียงร้อยละ 19.2 ผลการศึกษาแสดงว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่มี ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ตารางที่ 12 การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว

อาชีพ	ระดับการมีส่วนร่วม (จำนวน (ร้อยละ))					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
เกษตรกร	19 (8.8 %)	49 (22.8 %)	83 (38.6 %)	30 (14.0 %)	34 (15.8 %)	215 (100 %)
ค้าขาย	8 (19.5 %)	15 (36.6 %)	8 (19.5 %)	6 (14.6 %)	4 (9.8 %)	41 (100 %)
รับจ้างหรือ ลูกจ้าง	0	9 (13.2 %)	15 (22.1 %)	40 (58.8 %)	4 (5.9 %)	68 (100 %)
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	10 (33.3 %)	9 (30.0 %)	5 (16.7 %)	2 (6.7 %)	4 (13.3 %)	30 (100 %)
รวม	37 (10.4 %)	82 (23.1 %)	111 (31.3 %)	78 (22.0 %)	46 (13.0 %)	354 (100 %)

$$X^2=79.484 \quad d.f. = 24 \quad \text{Sig.} = .000 \quad (\text{Asymp.Sig.2-sided})$$

จากตารางที่ 12 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว พบว่า ค่าไคสแควร์มีค่าเท่ากับ 79.484 ที่ระดับความเป็นอิสระ 24 มีนัยสำคัญเป็น .000 ซึ่งน้อยกว่าระดับสำคัญที่ 0.05 แสดงว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับการ

มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดอนนาค จังหวัดสระแก้ว

นอกจากนี้ในภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างหรือลูกจ้างเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับปานกลาง ในสัดส่วนที่สูง ร้อยละ 38.6 ในขณะที่ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับปานกลางเพียงร้อยละ 16.7 ผลการศึกษา แสดงว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดอนนาค จังหวัดสระแก้ว จึงยอมรับสมมติฐาน

ตารางที่ 13 การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดอนนาค จังหวัดสระแก้ว

สถานภาพ	ระดับการมีส่วนร่วม (จำนวน (ร้อยละ))					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
โสด	8 (11.8 %)	20 (29.4 %)	21 (30.9 %)	12 (17.6 %)	7 (10.3 %)	68 (100 %)
คู่	43 (20.1 %)	72 (33.6 %)	43 (20.1 %)	43 (20.1 %)	13 (6.1 %)	214 (100 %)
ม่าย/หย่า/ แยก	8 (11.1 %)	26 (36.1 %)	22 (30.6 %)	7 (9.7 %)	9 (12.5 %)	72 (100 %)
อื่นๆ	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
รวม	59 (16.7 %)	118 (33.3 %)	86 (24.3 %)	62 (17.5 %)	29 (8.2 %)	354 (100 %)

$$X^2 = 17.659 \quad d.f. = 16 \quad \text{Sig.} = .344 \quad (\text{Asymp. Sig. 2-sided})$$

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดอนนาค จังหวัดสระแก้ว พบว่า ค่าไคสแควร์มีค่าเท่ากับ 17.659 ที่ระดับความเป็นอิสระ

16 มีนัยสำคัญเป็น .344 ซึ่งมากกว่าระดับสำคัญที่ 0.05 แสดงว่า สถานภาพไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากแข้ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

นอกจากนี้ในภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพม่าย/หย่า/แยก เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับมาก ในสัดส่วนที่สูง ร้อยละ 36.1 ในขณะที่ประชาชนที่มีสถานภาพโสดเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับมากเพียงร้อยละ 29.4 ผลการศึกษา แสดงว่า การมีสถานภาพที่แตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากแข้ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ตารางที่ 14 การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากแข้ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

รายได้ (บาท)	ระดับการมีส่วนร่วม (จำนวน (ร้อยละ))					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
น้อยกว่า 3,000	0	15 (21.1 %)	32 (45.1 %)	19 (26.8 %)	5 (7.0 %)	71 (100 %)
3,001- 6,000	11 (11.0 %)	31 (31.0 %)	42 (42.0 %)	12 (12.0 %)	4 (4.0 %)	100 (100 %)
6,001- 9,000	15 (14.0 %)	26 (22.8 %)	51 (44.7 %)	20 (17.5 %)	2 (0.1 %)	114 (100 %)
มากกว่า 9,001	9 (13.0 %)	11 (15.9 %)	28 (40.6 %)	17 (24.6 %)	4 (5.9 %)	69 (100 %)
รวม	35 (9.9 %)	83 (23.5 %)	153 (43.2 %)	68 (19.2 %)	15 (4.2 %)	354 (100 %)

$X^2 = 10.924$ d.f. = 29 Sig. = .000 (Asymp.Sig.2-sided)

จากตารางที่ 14 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล

โนนหมากเค็ง อำเภอดงนาคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า ค่าไคสแควร์มีค่าเท่ากับ 10.924 ที่ระดับความเป็นอิสระ 29 มีนัยสำคัญเป็น .000 ซึ่งน้อยกว่าระดับสำคัญที่ 0.05 แสดงว่า รายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดงนาคร จังหวัดสระแก้ว

นอกจากนี้ ในภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ น้อยกว่า 3,000 บาท เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับปานกลาง ในสัดส่วนสูง ร้อยละ 45.1 ในขณะที่ ประชาชนที่มีรายได้มากกว่า 9,001 บาท เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับปานกลาง เพียงร้อยละ 40.6 ผลการศึกษา แสดงว่า รายได้ที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดงนาคร จังหวัดสระแก้ว จึงยอมรับสมมติฐาน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดงนาคร จังหวัดสระแก้ว

ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สรุปแปลความหมาย จัดกลุ่มประเด็น และนำเสนอเชิงพรรณนา

ตารางที่ 15 ข้อเสนอแนะของประชาชนในการแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากแข้ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ข้อเสนอแนะของประชาชนในการแก้ไขปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	ความถี่
1. ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	
1.1 ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชนที่ตนประสบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำเสนอต่อองค์การบริหาร ส่วนตำบลทราบและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาลงไป	35
1.2 ประชาชนควรเข้าร่วมตัดสินใจระบุปัญหาที่แท้จริงของชุมชนที่ตนอาศัยอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เพิกเฉยต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและมองว่าเป็นปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่เพียงฝ่ายเดียว และเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหของชุมชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างสม่ำเสมอ	28
1.3 ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาและความต้องการให้มากกว่านี้	25
2. ด้านการวางแผนดำเนินการ	
2.1 ประชาชนควรเสนอตัวเพื่อเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของคณะกรรมการชุดเดิม ไม่ให้มีการผูกขาดทางการเมืองท้องถิ่น	42
2.2 ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมในระดับตำบลเพื่อร่วมจัดทำแผนพัฒนากับองค์การบริหารส่วนตำบล อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหที่ประชาชน ในชุมชนพบอยู่เป็นประจำ	39
2.3 แผนงาน โครงการที่เสนอไว้ได้รับการยอมรับเป็นอย่างดี แต่ยังคงงบประมาณดำเนินการให้เพียงพอกับความต้องการ	15

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะของประชาชนในการแก้ไขปัญหการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	ความถี่
3. ด้านการลงทุนและการปฏิบัติงาน	
3.1 ประชาชนควรเข้าร่วมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยการให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับแผนพัฒนาหมู่บ้านตามแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นบางโอกาส มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่นระหว่างประชาชนในชุมชนอย่างใกล้ชิด	39
3.2 ประชาชนควรเข้าร่วมเป็นตัวแทนประชาคมในการดำเนินงาน/กิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล	27
3.3 ควรนำเอาแผนงาน โครงการที่เสนอไว้มาดำเนินการให้แล้วทุกโครงการ	16
4. ด้านการติดตามและประเมินผล	
4.1 ประชาชนควรเข้าร่วมควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงาน ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล เพราะที่ผ่านประชาชนส่วนมากไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือเข้าไปร่วมตรวจสอบ เนื่องจากคิดว่าเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล	28
4.2 ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนขององค์การบริหารส่วนตำบล เท่าที่ผ่านมาประชาชนไม่กล้าใช้สิทธิของตนเองในด้านนี้เป็นส่วนมาก จึงเป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริตต่อการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล	20

จากตารางที่ 15 ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดงหลวง จังหวัดสระแก้ว ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้ ด้านการค้นหาคำปรึกษาและสาเหตุของปัญหา คือ ควรเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชนที่ตนประสบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้นำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลและควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาและความต้องการให้มากกว่านี้ ด้านการวางแผนดำเนินการ ควรเสนอตัวเพื่อเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการลงทุนและการปฏิบัติงาน ควรเข้าร่วมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยการให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับแผนพัฒนาหมู่บ้านตามแผนพัฒนาขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลเป็นบางโอกาส มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่นระหว่างประชาชนในชุมชนอย่างใกล้ชิดและควรนำเอาแผนงาน โครงการที่เสนอไว้มาดำเนินการให้แล้วทุกโครงการ และด้านการติดตามและประเมินผล ควรเข้าร่วมควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงาน ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล และร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อทำหน้าที่แทนประชาชนในท้องถิ่น เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอ้วนนานคร จังหวัดสระแก้ว ผู้ศึกษาได้สรุปผลตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอ้วนนานคร จังหวัดสระแก้ว ผู้ศึกษาได้นำมาสรุปผลปรากฏดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 52.30 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 45.41 รองลงมา อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 31.07 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 55.40 ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 28.50 ประกอบชีพเกษตรกร ร้อยละ 60.70 รองลงมา รับจ้างหรือลูกจ้าง ร้อยละ 19.20 สถานภาพ คู่ ร้อยละ 60.45 รองลงมา ม่าย/หย่า/แยก ร้อยละ 20.35 มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 6,001 - 9,000 บาท ร้อยละ 32.20 รองลงมา รายได้ต่อเดือนระหว่าง 3,001 - 6,000 บาท ร้อยละ 28.25

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการวางแผนดำเนินการ และด้านการลงทุนและการปฏิบัติงาน และประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการติดตามและประเมินผล เพศ อายุ อาชีพและรายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอ้วนนานคร จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ประชาชนได้เสนอแนะไว้ดังนี้ ควรเข้าไปมีส่วนร่วมกำหนด เสนอความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ร่วมตัดสินใจระบุปัญหาของชุมชนให้องค์การบริหารส่วนตำบลแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ จัดทำแผนพัฒนา เพื่อมีส่วนร่วมปรับเปลี่ยนบทบาทของคณะกรรมการชุดเดิม ให้คำปรึกษา แนะนำ

เกี่ยวกับแผนพัฒนาหมู่บ้านตามแผนพัฒนาเป็นบางโอกาส ควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่นระหว่างประชาชนในชุมชนอย่างใกล้ชิด เป็นตัวแทนประชาคมในการดำเนินงาน/กิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการพัฒนาชุมชนของตน ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างต่อเนื่อง และร่วมประเมินผลแผนขององค์การบริหารส่วนตำบล แทนประชาชนในท้องถิ่น เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว ได้พบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเมตตา แก้วอุคม (2552, หน้า 68-69) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (2552-2554) พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นไปได้ว่าประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง ได้มีโอกาสเข้าร่วมค้นหาหรือสำรวจปัญหาของชุมชน ร่วมวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงของชุมชน ร่วมประชุมประชาคมของชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนเพื่อเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ให้นำไปประกอบการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกำหนดโครงการ/กิจกรรมวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนพอบ่อยครั้ง สนับสนุนแรงงานเมื่อมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการพัฒนา รวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล มีการประสานงานดำเนินการขอความร่วมมือจากชุมชน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล และมีการติดตามข้อมูลข่าวสารการดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือประชาชนที่มีอายุ 31- 40 ปี เป็นกลุ่มอายุที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุด ร้อยละ 40.0 ในขณะที่ประชาชนอายุ 51 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพียงร้อยละ 12.5 นั้นแสดงว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว โดยประชาชนที่มีอายุน้อยจะเข้ามีส่วนร่วมมากและประชาชนที่มีอายุมากจะมีส่วนร่วม

3. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างหรือลูกจ้างเป็นกลุ่มที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุด ร้อยละ 58.0 ในขณะที่ประชาชนชนที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพียงร้อยละ 6.7 แสดงว่าอาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างหรือลูกจ้างจะเข้ามีส่วนร่วมมากและประชาชนที่เป็นข้าราชการและรัฐวิสาหกิจจะมีส่วนร่วมน้อย

4. ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือประชาชนที่มีรายได้น้อยกว่า 3,000 บาทเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุด ร้อยละ 45.1 ในขณะที่ประชาชนชนที่มีรายได้มากกว่า 9,001 บาท มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพียงร้อยละ 40.6 แสดงว่ารายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยประชาชนที่มีรายได้น้อยกว่า 3,000บาท จะเข้ามีส่วนร่วมมากและประชาชนที่มีรายได้มากกว่า 9,001 บาทจะมีส่วนร่วมน้อย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1.1 ควรร่วมกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

1.2 ควรร่วมตัดสินใจระบุปัญหาของชุมชนอย่างต่อเนื่อง และกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างสม่ำเสมอ

1.3 ควรเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการร่วมจัดทำแผนพัฒนากับองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1.4 ควรร่วมประชุมประชาคมในระดับตำบลเพื่อร่วมจัดทำแผนพัฒนากับองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5 ควรร่วมพัฒนาท้องถิ่น โดยให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับแผนพัฒนาหมู่บ้านตามแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นบางโอกาส

1.6 ควรร่วมเป็นตัวแทนประชาคมในการดำเนินงาน/กิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ศึกษาปัจจัยและความต้องการของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอโพนนาค จังหวัดสระแก้ว ในเชิงลึกเพื่อนำผลไปสู่การไปปฏิบัติแก้ไข

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง. (2542). การเผยแพร่ความรู้ทางการปกครองท้องถิ่น ฉบับการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารราชการส่วน
ท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2548). คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์
การพัฒนา แผนพัฒนาสามปีแผนปฏิบัติการและการติดตามประเมินผล. กรุงเทพฯ:
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____ (2546). คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย.
- กรรณิกา ชมดี. (2524). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรม
โดยในการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ: ศึกษากรณี โครงการ
สารภีตำบลท่าช้าง อำเภอวาริช จังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- กระทรวงมหาดไทย. (2548). ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- เกศิณี พรหมตัน. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาล
ตำบลแม่ใจ จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2526). การบริหารงานพัฒนาชนบท: การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท.
กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชนิกา พันล้อม. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล
ตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2517). ความคิดอิสระ. กรุงเทพฯ: พิงแณศ.
- _____. (2527). ระบบราชการกับการมีส่วนร่วมของประชาชน พิจารณาในแง่มหภาคการมี
ส่วนร่วมในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภะ.
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2539). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. (2518). การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ. (2540). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น.
- ชเนศวร์ เจริญเมือง. (2535). *การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ:
ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประหยัด หงส์ทองคำ และอนันต์ เกตุวงศ์. (2524). *สมรรถนะของการปกครองท้องถิ่นในการมีส่วนร่วม
ร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น: บทบาทของเทศบาลและสุขาภิบาล*. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรัชญา เวสารัชช และเทพศักดิ์ บุญรัตน์พันธ์. (2544). *การบริหารแผนงาน โครงการพัฒนาท้องถิ่น
และชนบท*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2528). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ:
สถาบันไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2542). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: สุภาการพิมพ์.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.
2542. (2542, 17 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116. ตอนที่ 114 ก. หน้า 48-66.
- พิภพ กิตติศาสตร์. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล
ตำบลสันมหาพน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา นโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา*.
กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- เมตตา แก้วอุดม. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (2552-2554)
กรณีศึกษา: บริหารส่วนตำบลคลองประเวศ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา*.
วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา นโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: ไทยอนุเคราะห์
ไทย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2552, 1 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*.
เล่มที่ 124. ตอนที่ 47 ก. หน้า 15-24.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2525). *การเมืองการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิญญู อังคนารักษ์. (2549). แนวความคิดในการกระจายอำนาจปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: แสงจันทร์การพิมพ์

สมนึก ปัญญาสิงห์. (2542). การทำงานแบบมีส่วนร่วม. *มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*, 16(2), 23-35.

สุริยา ชัยขุน. (2534). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระบบป่าชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลศรีสะเกอ อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

อดิน รพีพัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภะ.

อดิสรณ์ ชัดสีใส. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา นโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อนันต์ เกตุวงศ์. (2534). *หลักและเทคนิคการวางแผน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อนันต์ อนันตกุล. (2521). *การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อนุวงศ์ ชามบุตร. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางผังเมืองรวม. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

อรทัย ก๊กผล. (2551). *หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.

อาภรณ์ วัชร. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารตำบลศึกษากรณี: องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา นโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

อุทัย หิรัญโต. (2523). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: seeking clarify through specificity. *World Development*, 8(1), 324-328.

Holloway, W. V. (1969). *State and Local Government in the United States*. New York: McGraw-Hill.

Yamane, T. (1973). *Statistics An Introductory Analysis*. New York: Happer Row.

ภาคผนวก

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า
อิสระ ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร มหาวิทยลัยบูรพา
2. คำตอบทุกคำตอบข้อมูลทุกอย่างในแบบสอบถามฉบับนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าถือเป็นความลับ
3. ขอความกรุณาให้ตอบคำถามทุกข้อ
4. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัด
สระแก้ว
5. ผลที่ได้รับจากแบบสอบถามนี้ จะเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาวางแผน ปรับปรุง
เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากเค็ง
อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
6. ผู้ศึกษาค้นคว้าขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบ
แบบสอบถาม

นางสาวเสาวณีย์ นรมาศย์

นักศึกษาปริญญาโทรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
คำชี้แจง แบบสอบถามมี 3 ส่วน จำนวน 20 ข้อ ขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ
 โปรดกาเครื่องหมาย / เพียงข้อเดียว () หรือในช่องว่างตามที่เป็นจริงที่สุดต่อไปนี้

1. เพศ

- () ชาย () หญิง

2. อายุ

- () 18-30 ปี () 31-40 ปี
 () 41-50 ปี () 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- () ประถมศึกษา () มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า
 () อนุปริญญาหรือเทียบเท่า () ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

4. อาชีพ

- () เกษตรกร/รับจ้าง () ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
 () รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ () อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. สถานภาพสมรส

- () โสด () คู่
 () ม้าย/หย่า/แยก () อื่น ๆ โปรดระบุ.....

6. รายได้ต่อเดือน

- () 0 -3,000 บาท () 3,100 – 6,000 บาท
 () 6,100-9,000 บาท () 9,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากแข้ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย (/) ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา					
1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการค้นหาหรือสำรวจปัญหาของชุมชน					
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงของชุมชน					
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชน					
4. ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจระบุปัญหาที่แท้จริงของชุมชน					
5. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชน					
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ					
6. ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมของชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนเพื่อเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบล นำไปประกอบการจัดทำแผนพัฒนา อบต.					
7. ท่านได้มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต. (คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น, คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น)					
8. ท่านได้มีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมในระดับหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนา อบต.					

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. ท่านได้มีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมในระดับตำบลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของ อบต.					
10. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการ/กิจกรรมในการวางแผนพัฒนา อบต.					
ด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและดำเนินการ					
11. ท่านได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นโดยการให้คำปรึกษา แนะนำในการพัฒนาหมู่บ้านตามแผนพัฒนาของ อบต.					
12. ท่านได้มีส่วนร่วมในการเป็นตัวแทนประชาคมในการดำเนินงาน/กิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล					
13. ท่านได้มีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล					
14. ท่านได้มีส่วนร่วมในการประสานงานดำเนินการขอความร่วมมือจากชุมชน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาาร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล					
15. ท่านได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนแรงงานของท่านเพื่อช่วยในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการพัฒนาของ อบต.					
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล					
16. ท่านได้มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนขององค์การบริหารส่วนตำบล					
17. ท่านได้มีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงาน ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.					

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
18. ท่านได้ติดตามข้อมูลข่าวสารการดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.					
19. ท่านได้สอบถามการทำงาน กิจกรรมต่าง ๆ ของ อบต. จากสมาชิก อบต. หรือเจ้าหน้าที่ของ อบต.					
20. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ควบคุมการก่อสร้างตามโครงการพัฒนาของ อบต.					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โนนหมากแข้ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านให้ตรงกับปัญหาที่ท่านได้รับและคิดว่าควรแก้ไข

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา

.....

.....

.....

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ

.....

.....

.....

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน.....

.....

.....

.....

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์